

Alue-Integraattori

5/2002 18.12.

- tietoa aluekehityksestä
- information om regional utveckling

■ PÄÄKIRJOITUS Valtaa alueille 1	■ POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ- JA ALUEPOLITIikka Pohjoismaiden alueministerit ja NÄRP Helsingissä 8	käynnistynyt 10 Alueiden kehittämislain asetukset 10 Saaristo-ohjelma valmistumassa 11 Itä-Lappi -työryhmä 11 Aluebarometri 2/2002 12 Alueiden tulevaisuuden haasteet 12 Ikääntyvä ja keskittyvä Suomi 13 Kaupunkitutkimusta kaupunkipolitiikan tueksi 14
■ EUROOPAN UNIONI Kööpenhaminan huippukokouksen päätökset 2 Brysselin kuulumisia 4 * Tavoiteohjelmat Tavoite 1 -ohjelmat 4 EU-alueohjelmien väliarvioinnit 5 Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelmat 6 * Yhteisöaloitteet ja pilotit Interreg III -ohjelmien väliarviointi 6 Euroopan riskialueiden tutkimus 7	■ LÄHIALUEYHTEISTYÖ Lähialueiden rajaseutuverkosto kokoontui 8	■ MUUT ASIAT Språkbada på inrikesministeriet 15
	■ MUU KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ OECD:n Helsingin metropolikatsaus 9	■ SVENSK RESUMÉ 16
	■ KANSALLINEN ALUEPOLITIikka Alueiden kehittämislain toimeenpano	

PÄÄKIRJOITUS

Valtaa alueille

Hallinnon kehittämisen pitkä linja Suomessa on ollut päätösvaltan hajauttaminen. Sen myötä kunnat ovat saaneet tärkeemmän aseman kuin missään muussa Euroopan maassa. Myös alueiden asema on vahvistunut. Alueiden valtaa ovat osaltansa lisänneet nykyisen ohjelmakauden eli vuoden 2000 alusta voimaan tullut rakennerahastoasioiden hallinnointilaki ja edelleen lisää nyt vuodenvaihteessa voimaan tuleva uusi alueiden kehittämislaki.

Hallituksen linjoiltaan syksyllä hyväksymän valtion keskushallinnon uudistamisen ministerityöryhmän loppuraportin mukaan ministeriöistä ja muusta keskushallinnosta siirretään alue- ja paikallishallintoon kaikki ne tehtävät, joiden osalta se on mahdollista. Aluehallintohallintoviranomainen voi hallituksen linjausten mukaan toimia myös tietyn tehtäväkokonaisuuden valtakunnallisena vastuuyksikkönä.

Pääministeri **Paavo Lipponen** totesi marraskuussa Jyväskylän tulevaisuusfoorumissa, että hallitus on valmistellessaan keskushallinnon uudistamista asettanut keskeiseksi ta-

voitteeksi siirtää keskushallinnolta alueille päätösvaltaa.

Eduskunnan käsiteltävänä parikaa oleva Kainuun hallintokokeilu on räätälöity erityisesti Kainuun olosuhteisiin ja tarpeisiin. Yksi sen keskeisistä osioista, nimittäin kehittämisen ja sen pääsisältönä valtion kehittämismääräysten suuntaamisvaltan antaminen maakunnan päätösvaltaan on valtakunnallisestikin tärkeä kokeilu. Sen lähtökohtana on ajatus, että maakunta itse kykenee keskushallintoa paremmin kohdentamaan julkiset kehittämispanokset mahdollisimman vaikuttavasti ja tehokkaasti. Samalla kehittämisvaroja kokoamalla luodaan edellytyksiä nykyistä suurempien hankkeiden aikaansaamiselle. Se taas on välttämätöntä, jos ja kun halutaan enemmän vaikutuksia.

Hallitus on hyväksynyt selkeät ja vahvat linjaukset valtion keskushallinnon toimintojen sijoittamiseksi Helsingin seudun ulkopuolelle. Tämän politiikan edellytyksiä on lainsäädännöllisesti ja hallinnollisesti vahvistettu. Näihin edellytyksiin kuuluu myös jokaiselle ministerille annettu valta ottaa ratkaistavakseen toimi-

alansa paikallis- ja aluehallintoa koskevat merkittävät lakkautus- ja supistussuunnitelmat. Henkilöstöpoliittiset syyt, ennen kaikkea valtiotyöntekijän kilpailukykyyn liittyvät tekijät puhuvat vahvasti keskushallinnon toimintojen alueellistamisen puolesta.

Alueiden aseman vahvistaminen onkin ensi keväänä alkavan uuden vaalikauden keskeisiä tavoitteita ja tehtäviä. Niihin kuuluvat istuvan hallituksen linjausten mukaisesti päätösvaltan siirtäminen keskushallinnolta aluehallinnolle, aluepoliittisesti vaikuttavien voimavarojen asteittainen alueellistaminen sekä keskushallinnon toimintojen alueellistaminen.

Kiitän kaikkia aluepolitiikan toimijoita ja sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosaston yhteistyökumppaneita päättyvästä toimintavuodesta. Toivotan Teistä jokaiselle rauhasaa jouluaikaa sekä onnea vuodelle 2003. Työ ja yhteistyö elinvoimaisten alueiden puolesta jatkuu ja tiivistyy.

Pekka Kilpi

Sisäasiainministeriö
Inrikesministeriet

Alueiden ja hallinnon kehittämisosasto
Avdelningen för utveckling av regioner och offentlig förvaltning

Kööpenhaminan huippukokouksen päätökset aluepolitiikan näkökulmasta

Aluepolitiikasta tuli Eurooppa-neuvostossa se tekijä, jonka avulla yksimielisyys saavutettiin laajentumisen koko rahoituspaketista. Sopu siis syntyi ilman uutta rahaa rahoituspaketin sisäisillä siirroilla. Osa Puolan ja Tsekin tasavallan alue- ja rakennepolitiikan varoista muutettiin erityiseksi budjettikompensointioksi. Tällä tavalla nämä kaksi maata saavat 1,1 miljardia euroa tulosiirtoina nopeamassa tahdissa, kuin jos varat ohjattaisiin rakennerahasto-ohjelmien kautta. Puolan viime hetken miljardiin vastaa 8,1 prosenttia maalle tarjotusta rakennepolitiikan rahoituksesta. Vastaavasti Tsekin 100 miljoonan euron siirto vastaa 4,1 prosenttia.

Tämä vahvisti jälleen kerran sen, että rakennerahastot antavat EU:n rahoitusneuvotteluissa eniten joustoa, kun kaikki muut keinot on käytetty loppuun. Näin tapahtui Berliinissä 1999 ja uudestaan Kööpenhaminassa – tälläkin kertaa Saksan aktiivisella avustuksella. Tanska puheenjohtajana teki upeaa työtä ja etsi joustoa lokakuussa sovitun kokonaisratkaisun sisällä.

Kymmenelle hakijamaalle annetaan yhteensä 21,8 miljardia euroa alue- ja rakennepolitiittista tukea vuosina 2004–2006. Rahoituskehys on 6,1 miljardia euroa vuonna 2004 ja se kasvaa vaihteittain 8,8 miljardiin euroon vuonna 2006. Rahoituskehysiin sisältyy maakohtaisten lukujen lisäksi teknistä tukea ja varaus

Kyproksen poliittista ratkaisua varten. Oheisessa taulukossa on eritelty hakijamaiden saama rahoitus.

Koheesiorahaston osuus nousi loppuneuvotteluissa ennakoitua suuremmaksi. Sen osuus on vuonna 2004 jopa 43 prosenttia rakennetoimien kokonaisvaroista ja 31–32 prosenttia vuosina 2005–2006. Keskimäärin sen osuus on 34,7 prosenttia koko kaudella. Koheesiorahaston osuus nykyisissä koheesiomaissa on 18 prosenttia rakennetoimien kokonaiskehystä. Korkeampi rahoitusosuus koheesiorahastolle uusissa jäsenmaissa on perusteltavissa sillä, että valmistelevalta ISPA-rahaston kautta myönnettävä tuki luo valmiutta käynnistää liikenne- ja ympäristöhankkeita. Hankevalmistelua on käynnistetty myös rakennerahastojen tarpeita varten, mutta ei samassa mitassa.

Kööpenhaminan kokouksessa tehtiin muitakin tärkeitä linjauksia mm. koskien rakennerahastojen etumaksujen suuruutta ja tukien hyväksyttävyyttä.

Päätettiin, että ns. etumaksun suuruus uusille jäsenvaltioille on 16 prosenttia – 10 prosenttia maksetaan vuonna 2004 ja kuusi prosenttia vuonna 2005. Tämä vastaa yleisasetuksen säättämää seitsemää prosenttia suhteutettuna kolmen vuoden ohjelmakaudelle.

Päätettiin, että rakennerahasto-ohjelmien ja koheesiorahastohankkeiden kustannukset ovat tukikelpoi-

sia 1.1.2004 alkaen. Tällöin esim. ohjelmasihteeristöjen palkkausku- tannukset ovat tukikelpoisia jo vuoden 2004 alusta alkaen. Rahoituspäätöksiä voidaan tehdä vasta liittymisen jälkeen eli aikaisintaan 1.5.2004.

Laajentuminen johtaa uusiin rahoituspaineesiin myös ulkorajoilla. Eurooppa-neuvosto tukee raja-alueiden yhteistyön kehittämistä. Suomen aloitteesta päätelmiin lisättiin, että kehitetään toimivimmat rahoitusvälineet ulkorajayhteistyöhön EU:n naapurimaiden kanssa.

Arvio tukipaketin suuruudesta

Alue- ja rakennepolitiikan 21,8 miljardin euron kehystä 12,3 miljardia eli 52 prosenttia menee Puolaan. Se vastaa melko tarkkaan Puolan väestöosuutta. Uusien jäsenmaiden rakennetuki jaettuna väestömäärällä (74,6 miljoonaa) on vuonna 2004 keskimäärin 80,7 euroa asukasta kohti ja 117,5 euroa vuonna 2006. Se lähenee Suomen tavoite 1 -alueiden tukitasoa. Nykyisten jäsenmaiden (EU15) tuki tavoite 1 -alueilla on keskimäärin 217 euroa/asukas. Näihin lukuihin ei sisälly koheesiorahastoa.

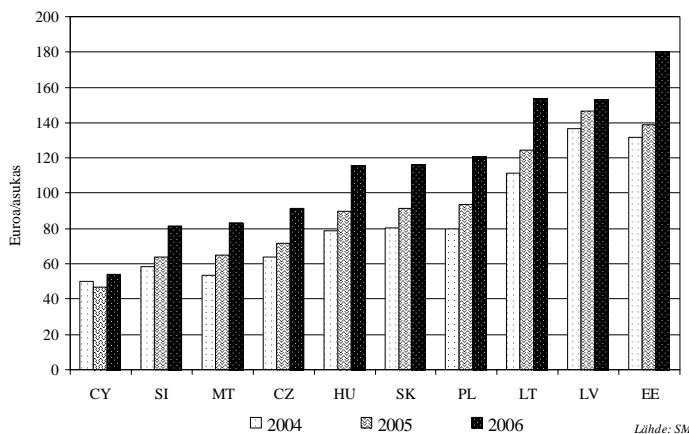
Tukiasteet vaihtelevat vuonna 2006 Kyproksen 54 eurosta asukasta kohden Viron 180 euroon. Korkeimmillaan rakennetuet ovat Baltian maissa, jossa ne vastaavat neljää prosenttia bruttokansantuotteesta. Se on maksimikatto EU:n rakennetu- lle. Muissa maissa tätä kattoa ei saavuteta vielä vuonna 2006.

Kaikki uudet alueet Kyprosta, Prahaa ja Bratislavaa lukuun ottamatta täyttävät tavoitteen 1 -kriteerin. Prahan ja Bratislavan BKT/asukas ylittää 75 prosenttia (Praha 122,2 %, Bratislava 97,3 %) EU:n keskiarvosta. Ne saavat sekä tavoite 2 että 3 -tukea. Jos poliittinen sopimus Kyproksen osalta syntyy talvella, koko saari täyttää tavoite 1 -kriteerin. Kaikki kymmenen uutta jäsenmaata täyttävät koheesiorahaston pääkriteerin (90 % /EU:n BKTL).

Uudet jäsenmaat osallistuvat Interreg- ja Equal- yhteisöaloitteisiin.

TAULUKKO

Rakennepolitiikan ja koheesiorahaston toimet 2004–2006
(Euroa/asukas)

Tulevien jäsenmaiden väestö ja arvio EU:n alue- ja rakennepoliittisesta tuesta vuosina 2004–2006 (miljoonaa euroa, 1999 hintataso) Kööpenhaminan alustavien tietojen perusteella

Maa		Väkiluku 2000	Rakennetoimet yhteensä (miljoona euroa)			Yhteensä 2004–2006
			2004	2005	2006	
Kypros	CY	669 000	34	31	36	101
Tšekki	CZ	10 272 000	654	736	938	2 328
Viro	EE	1 370 000	180	190	247	618
Unkari	HU	10 024 000	788	900	1 159	2 847
Puola	PL	38 646 000	3 083	3 623	4 663	11 369
Slovenia	SI	1 990 000	116	127	162	405
Liettua	LT	3 506 000	390	437	540	1 366
Latvia	LV	2 373 000	325	348	364	1 036
Slovakia	SK	5 401 000	436	495	629	1 560
Malta	MT	390 000	21	25	33	79
Yhteensä		74 641 000	6 027	6 911	8 769	21 708

Lähde: Puheenjohtajan esitys Kööpenhaminan huippukokoukseen korjattuna 1,1 miljardilla Puolan ja Tjekin lukujen osalta. Korjaus on arvioitu yhtä suureksi kaikkina vuosina.

Vaikeita asioita aluepolitiikan pääluvussa

Vaikeita asioita aluepolitiikan pääluvussa olivat rahoituksen taso, EU-keskiarvon valinta, koheesiorahaston rahoitusosuus, rakennerahastojen etumaksujen suuruus ja Interregin rahoitusosuus ja se, miten varat jaetaan maittain. Maakohtaisia asioita, jotka nousivat esille olivat Slovenian NUTS-jako, Maltan Gozon saaren erityiskohtelu ja Liettuan rakennemuutoskustannukset Ingaliinan sulkemisen johdosta.

Slovenia pystyi vaikuttamaan neuvoston NUTS-asetuksen sisältöön siten, että se ei estä maan jakamista kahteen NUT II -alueeseen vuoden 2006 jälkeen. Malta teki Kööpenhaminassa oman julistuksen Gozon saaren erityiskohtelusta, muttei saanut mitään takeita komissiolta. Lietualle hyväksyttiin rahoituspaketti Ingaliinan sulkemisen kustannuksiin. Komission esitys Interregin osalta olisi antanut joillekin maille vähemmän varoja kuin valmistelevalle Phare CBC-tukea. Suomen, Itävallan ja Slovenian painostuksen takia komissio lupasi Brysselin lokakuun huippukokouksen yhteydessä, että millekään jäsenmaalle ei anneta vähemmän Interreg-tukea kuin valmistelevalle Phare CBC-tukea ja että Interreg-rahoituksen taso pysyy esitettynä 426 miljoonana eurona.

Valmistautumisen tila

Kaikissa kymmenessä hakijamassa tavoite 1 -ohjelmien laatiminen on jo pitkällä. Ohjelmaesitysten pitää periaatteessa olla valmiina vuoden lop-

puun mennessä, mutta komissio on sopinut tietyistä joustoista maakohtaisesti (Viro tammikuussa, Latvia helmikuussa). Komission tarkoituksena on neuvotella ohjelman sisällöstä ensi vuoden aikana, jotta rahoituspäätökset voidaan tehdä heti, kun jäsenyys astuu voimaan.

Kaikissa kolmessa Baltian maassa päävastuu rakennerahastopolitiikan koordinoinnista on valtionvarainministeriössä. Jokaisella on tekeillä koko maan kattava SPD (yhtenäisasiakirja) -ohjelma ja NUTS II -alue on sama kuin koko maa. Puolassa päävastuu ohjelmanteosta on talousministeriöllä. Siellä tehdään kaksitasoista ohjelmaa (ohjelmakehysasiakirja ja 7 toimenpideohjelmaa).

Komission tilanearvion mukaan (seurantareportit lokakuussa 2002) suurimmat puutteet rakennerahastohallinnon osalta uusilla jäsenmailla ovat seuraavat:

- Ministeriöiden välinen koordinaatio on riittämätön tavoite 1 -ohjelman valmisteluissa.
- Hallinnolliset ja budjettikäytännöt ovat riittämättömiä ohjelmien hallintointiin ja toimeenpanoon.
- Valvonta ei vastaa moitteettoman varainhallinnon vaatimuksia. Korruptio on edelleen tosiasia.

Ongelma on myös se, että hakijat joutuvat ylläpitämään rinnakkain erilaisia hallintojärjestelmiä samantyyppisten hankkeiden rahoitukseen vuosina 2004–2006. Phare-tuella rahoitetaan taloudellisen ja sosiaalisen koheesion hankkeita ja sen säännöt poikkeavat huomattavasti rakennerahastosäännöistä. Ainoastaan ISPA-rahoituksen osalta on tehty suoraviivainen ratkaisu. ISPA-

hankkeiden täytäntöönpanossa pätee koheesiorahaston säädökset siitä alkaen, kun jäsenyys toteutuu. Rahoitus tulee ISPA-budjetista, mutta hankkeita hallinnoidaan ikään kuin ne olisi hyväksytty koheesiorahastohakkeina.

Sisäasiainministeriö tukee aktiivisesti Phare-ohjelman ns. Twinning-hankkeiden kautta Baltian maiden hallinnon valmistautumista rakennerahastotoimintaan. Liettuan valtionvarainministeriössä toimii parhaillaan kolme asiantuntijaa **Marikki Järvinen**, **Pirjo Sylvänne** ja **Risto Tienari** ja Viron valtionvarainministeriössä **Eero Aarnio**. Sisäasiainministeriö tulee vuoden 2003 aikana yhdessä Ruotsin kuntaliiton kanssa toteuttaman yhteisöaloitteita koskevan koulutushankkeen Liettuassa. Sisäasiainministeriön vastuulla on Interreg-ohjelman valmistelu ja hallinnon rakentaminen. Asiantuntijana Vilnassa tulee olemaan **Risto Kärkkäinen**.

Sisäasiainministeriö järjesti 15.11.2002 Helsingissä "Interreg in transition" valmistelukokouksen Itämeren maille. Kokouksessa esiteltiin ajatuksia siitä, miten Interreg-ohjelmia voitaisiin toteuttaa Baltian maissa ja Puolassa.

Rakennerahastouudistuksen tärkeimmät päivämäärät vuonna 2003

Tammikuu: Komission toinen edistymisraportti ilmestyy heti ensi vuoden alussa. Siinä kuvataan myös uudistuskeskustelun keskeisimpiä sanomia tältä vuodelta ja julkistetaan laajentuvan EU:n päivitetty tilastotiedot. BKT:n osalta mukana ovat luvut vuosilta 1998–99 ja 2000.

Helmikuu: Valtiovarainministeriö järjestää 27.–28.2. Helsingissä seminaarin aiheesta uusi rahoituskehys – EU:n tulevaisuuden haasteet. Mukana on mm. budjettikomissaari **Michael Schreyer**.

Maaliskuu: Komissio järjestää 3.–4.3. Brysselissä tulevan uudistuksen kolmannen teemaseminaari rakennerahastohallinnosta.

Toukokuu: Kreikka järjestää aluepolitiikan ministerikokouksen tulevasta rakennerahastouudistuksesta.

Marraskuu: Komission kolmas koheesioraportti valmistuu. Se sisältää tulevan uudistuksen linjaukset ja budjettikehyksen.

Mårten Johansson

Brysselin kuulumisia

Laajentumisneuvottelut ovat tätä kirjoitettaessa kalkkiviivoilla. Komission, jäsen- ja hakijamaiden hallinnot ovat tehneet jättiläisurakan jäsenyysneuvottelujen valmisteluissa. Vieläkään ei voi varmuudella sanoa, ovatko kaikki 10 hakijamaata tässä laajentumisaallossa mukana. Lopullinen ratkaisu on korkeimmalla poliittisella johdolla ja viime kädessä hakijamaiden kansalaisilla. Unionin laajeneminen Keski- ja Itä-Eurooppaan tapahtuu joka tapauksessa vappuna 2004 ja sen jälkeen Euroopan unioni on erilainen kuin tänään. Bulgarian ja Romanian liittymisen jälkeen Unionin kartta alkaa vähitellen muistuttaa Eurooppaa sellaisena, kun useimmat ovat sen hahmottaneet.

Laajeneminen vaikuttaa myös Euroopan aluepolitiikkaan. Poliittikan painopiste siirtyy etelästä itään ja alueelliset erot lisääntyvät. Toisaalta on todettava, että laajeneminen ei lisää tai vähennä nykyisten jäsenmaiden alueellisia ongelmia. Yhteiseen pöytäan tulee vain lisähaasteita uusien jäsenmaiden mukana. Itämeren alu-

een yhteistyö saanee myös uutta pontta. Itämereen rajoittuvista maista muut kahdeksan tulevat olemaan unionin jäsenmaita vain Venäjä on ulkopuolella. Integraatio luo uusia mahdollisuuksia tämän alueen kehitykselle. Itämeren alueesta odotetaan muodostuvan vahva Pohjois-Euroopan kasvualue.

Ensi vuosi tulee olemaan tulevan rakennerahastopolitiikan kannalta tärkeä. Komissio julkistaa marraskuussa 2003 kolmannen koheesioraporttinsa. Siinä tullaan linjaamaan tulevan politiikan sisältö, jota ensi vuoden alkupuolella viimeistellään. Jäsenmaat ja alueet käyvät komission kanssa vuoropuhelua uudistuksen linjasta. Kesään 2003 mennessä komission on lyötävä kantansa kiinni, jotta raportin kirjoittamiselle jää hetki aikaa. Koheesioraportin julkistamisen jälkeen muutosten aikaansaaminen on vaikeaa. Komissio luonnollisesti puolustaa omaa näkemystään. Kun neuvottelupöydässä on 25 jäsenmaata on muutosten saaminen komission esitykseen entistä vaikeampaa.

Komissio julkistaa asetusesityksensä maaliskuussa 2004 ja niiden käsittely neuvoston työryhmässä alkaa välittömästi. Aikaisemmilla kerroilla työryhmäkäsittely kesti noin puolitoista vuotta, mutta nyt jäsenmaiden kannan muodostaminen saattaa kestää hieman kauemmin, koska maiden määrä on suurempi. Aikataulun ennustaminen on vaikeaa, koska maatalous ja rakennepolitiikka kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa eikä kumpaakaan sektoria voida lyödä lukkoon ennen kuin kokonaisuus on budjetin kannalta selvä.

Suomen kannalta tuleva rakennepolitiikan ratkaisu on äärimmäisen tärkeä. Itä- ja Pohjois-Suomessa ja maan monilla muilla alueilla käydään viimeistä taistelua useiden maaseutuvaltaisten alueiden säilyttämisestä asuttuina. Pitkään jatkunut maaltamuutto ja väestön vinoutunut ikärakenne tekevät tehtävänsä, ellei käännettä saada aikaan. Unionin aluepolitiikalla on tässä prosessissa suuri taloudellinen, mutta myös henkinen tuki. Ensi kevään aikana Suomen on saatava näkemyksensä hyväksytyksi, jotta unionin aluepolitiikka voi meillä jatkua entisessä laajuudessaan.

Paavo Pirttimäki

Tavoiteohjelmat

Tavoite 1 -ohjelmia toteutetaan alueiden painotusten mukaan

Itä- ja Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelmat ovat edenneet hyvin ohjelmakaudella 2000–2006. Rahoitusta on kohdennettu erityisesti yritysten toimintaympäristön kehittämiseen ja innovaattorakenteiden vahvistamiseen. Kehittämiskohteita ovat sekä perinteiset tuotannonalat että uudet osaamispohjaiset kasvualat. Painopistealat vaihtelevat eri maakunnissa.

Syyskuun loppuun 2002 mennessä alueelliset viranomaiset ovat tehneet rahoituspäätöksen jo 7 614 hankkeen osalta. Hankkeisiin on sidottu julkista rahoitusta 713 miljoonaa euroa, josta puolet tulee EU:n rakennerahastoista. Yksityistä rahoitusta on mukana 600 miljoonaa euroa.

Koko kauden julkisesta rahoituksesta oli molemmissa ohjelmissa sidottu lähes 40 prosenttia ja maksettu runsaat 15 prosenttia.

Yrityksille jo myönnettyä rahoit-

uksella arvioidaan myötävaikutettavan lähes 10 000 työpaikan syntymiseen ja 450 uuden yrityksen perustamiseen Itä- ja Pohjois-Suomessa.

Tavoite 1 -ohjelmien seurantakomiteat kokoontuivat Helsingissä 10. joulukuuta. Seurantakomiteoissa ovat edustettuina maakuntien liitot ja ministeriöt, työmarkkina-, nais- ja ympäristöjärjestöt sekä maakuntien elinkeinoelämä. Euroopan komission edustajat osallistuvat kokouksiin neuvoo-antavina jäseninä. Seurantakomitea valvoo ja arvioi EU:n rakennerahastoista tuettavaa alueellista kehittämistä.

Itä-Suomen tavoite 1 -ohjelmassa korostuu osaaminen

Etelä-Savo painottaa yliopisto- ja ammattikorkeakoulutoimintoihin

keskittyviä kokonaisuuksia, joissa on rahoitettu maakunnan omiin erikoisosaamisen aloihin liittyviä professuurereja ja uusia koulutusohjelmia. Toukokuussa tehtiin rahoitusvaraus ammattikorkeakoulun hallinnoimalle Mikpoli-hankkeelle, jolla rakennetaan informaatio- ja mediateknologian opetuksen ja T&K-toiminnan toimintaympäristöä. Vuoden 2002 uusia painotuksia ovat prosessiteollisuuden tehdasjärjestelmät, materiaalitieteet, erityisryhmien sosiaali- ja terveystalvet ja hoivayrittäjyys sekä matkailu ja elintarviketalous.

Kainuussa on keskitytty matkailu-, IT- ja elektroniikka-alan yritysrahoitukseen. Myös elintarvike- ja elektroniikka-alojen kehittämiseen on panostettu huomattavasti. Maaseudun kehittämishankkeista toiminnallisesti merkittävin on ollut Kainuun maaseutuelinkeino-ohjelman työohjel-

man toteutuksen käynnistäminen. Hankkeen avulla koordinoitaan maatilatalouteen liittyvää hanketoimintaa.

Pohjois-Karjalassa rahoitusta on kohdennettu mm. Joensuun yliopiston, Tiedepuiston, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun sekä koulutus-kuntayhtymän ns. kärkihankkeiden ja muiden painoalojen hankkeiden jatkorahoitukseen. Yritysrahoitusta on suunnattu muovi- ja metallialaan, puutuoteteollisuuteen sekä informaatioteknologiaan. Lisäksi on painotettu yrittäjyyskasvatusta tukevaa koulutusta, työpooli- ja työpajahankkeita sekä ammatillisen koulutuksen laatua. Maaseudulla on kehitetty laatu- ja luomutuotantoa sekä puun käytön lisäämistä energiatuotannossa ja jatkojalostuksessa.

Pohjois-Savossa on tuettu maan kunnan vahvoja osaamisalueita sekä uusia osaamisintensiivisiä ja kasvavia tuotannonaloja. Onnistuneita hyvinvointia lisääviä hankkeita ovat mm. VARKKU-kumppanuus hanke sekä Mediteknia-hankekokonaisuus. IT-hankkeissa on toteutettu muunto-koulutushankkeita sekä rakennettu toimintaympäristöjä kuten MICRO-TEKNIA Kuopiossa ja Tyyskän teknologia keskus Navitas Värkaudessa. Metsäalalla keskeiset kehittämishankkeet ovat maakunnallinen Silva Savonia -hanke ja Metsäkeskuksen aktiivointihanke. KELPO-kierrätyspolttoaineiden energiankäytön järjestämishanke on ollut avaus ekologisesti kestävä energiatalouden suuntaan. Marjaosaamiskeskushanke monipuolistaa maaseutuelinkeinoja ja myönteisesti on noussut esille Säviän kalasatama- ja kalankäsittelytilahanke.

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelma tukee multipolisverkostoa

Pohjois-Suomen merkittävin yhteishanke on Multipolisverkosto. Verkon rakentamiseen ja kehittämiseen tähtävään työn ensimmäinen tavoiteohjelmista rahoitettu vaihe päättyi heinäkuun lopussa. Seuraavan kahden vuoden aikana pääpaino on toimialoittain toteutettavan Forum-tyyppisen työskentelyn sisäänajossa polisten yritysten yhteistyöhön. Isoimmat poliikset tulevat toimimaan vetureina ja valmistelevat kehittämissuunnitelmat yhteistyössä polisten ja tutkimus- ja oppilaitosten kanssa.

Lapissa kehittämistoiminnan painoalat ovat elämystuotanto, pohjoi-

set olosuhteet, luonnonvarat ja hyvinvointi. Rahallisesti vuonna 2002 on rahoitettu eniten hyvinvointihankkeita, mutta lukumääräisesti eniten on tuettu matkailun- ja elämysteollisuuden hankkeita, kuten esimerkiksi matkailukeskussuunnitelmia Pyhä-Luoston ja Levin matkailualueille. Yritysrahoituksesta selvästi eniten on panostettu matkailuun ja elämystuotantoon. Muita eniten rahoitusta saaneita aloja ovat puutaloteollisuus, tietojenkäsittely ja elektroniikka.

Pohjois-Pohjanmaalla kehitetään yritystoimintaa, poliisia ja osaamiskeskittymiä sekä vahvistetaan koulutus- ja tutkimustarjontaa. Lisäksi monipuolistetaan maatilataloutta ja maaseutuyritystoimintaa. Työllisyyden hoito otetaan huomioon kaikissa painotuksissa ja toimenpiteet kohdistetaan erityisesti nuoriin. Keskeisiä tuettavia toimialoja ovat puutuoteteollisuus, elektroniikkateollisuus ja matkailu. Pohjois-Pohjanmaalle on valmistunut kaksi keskeistä toimialaohjelmaa: Pohjoinen puutuoteteollisuus – asumisen ja sisustamisen tekijä ja Pohjois-Pohjanmaan käsi- ja taideteollisuuden kehittämissuunnitelma. Matkailun toimintaympäristön parantamisessa keskeisiä kohteita ovat edelleen Rukan ja Ison Syötteen matkailukeskukset.

Keski-Pohjanmaalla tuetaan puunjalostus-, metalli- ja tietoteollisuuden yrityksiä. Varsinkin mekaanisen puu-

alan yritykset ovat olleet aktiivisia toiminnan kehittämisessä. Tietoteollisuuden kärkiyritykset liittyivät mukaan Pohjois-Suomen multipolisverkostoon Netpoliksen myötä. Alueella on meneillään tehostettuja työvoimahallinnon ja oppilaitosten yhteisiä rekrytointihankkeita, joilla alueen työvoimareserviä ohjataan yritysten työvoimakapeikkojen paikkaamiseen.

Keski-Suomessa noudatetaan yritysvetoista alueen luonnonvarojen hyödyntävää strategiaa. Kuuden kunnallisen kehittämissuunnitelman lisäksi alueella toimii matkailun, puunjalostuksen, metallin, käsiteollisuuden ja maatilatalouden toimialapäälliköt, jotka ovat omien yritysverkostojensa kautta toteuttaneet ohjelmia. Yritysverkkoihin perustuvien verkostojen rinnalle on luotu osaamisen vahvistamisen kehittämishankkeet.

Itä-Suomen tavoite 1 -alueisiin kuuluvat Kainuun, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon ja Etelä-Savon maakunnat. Pohjois-Suomen tavoite 1 -alue muodostuu Lapin maakunnasta sekä osista Pohjois-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Keski-Suomen maakuntia.

Marja Taskinen

- Lisätietoa tavoite 1 -ohjelmista: www.intermin.fi/alue/eu/tavoite1.html
- Lisätietoja: neuvotteleva virkamies Marja Taskinen, 040 731 8794

EU-alueohjelmien väliarvioinnit valmistuvat syksyllä 2003

Tavoite 1 ja 2 -ohjelmien arvioinnit käynnistyivät viime keväänä ja niiden loppuraportit ovat käytettävissä syyskuussa 2003. Seurantakomiteat ja niitä avustava arviointiryhmä saavat alustavat raportit käsittelynsä jo keväällä.

Ensimmäisessä vaiheessa arvioijat ovat analysoineet alueiden taloudellista tilaa ja viime vuosien kehitystä tilastojen sekä aiempien tutkimusten pohjalta. Näiden tietojen ja ennakkoarviointien perusteella on arvioitu ohjelmien tavoitteiden ja strategioiden ajankohtaisuutta sekä ohjelmien mahdollisia kehittämistarpeita. Tällä hetkellä on nähtävissä keskeisenä haasteena ohjelma-alueiden taloudellisen toimintaympäristön muuttuminen vuoden 2000 lopulla alkaneen

taantuman vuoksi.

Nyt ovat meneillään hankeanalyysit. Hankkeiden toteuttajille suunnattavissa kyselyissä tai haastatteluissa selvitetään mm. hankkeiden sisältöä ja rahoitusta, ohjelmien tavoitteiden toteutumista sekä hankkeen vaikutuksia. Hankeanalyysi palvelee ohjelman toteutumisen, horisontaalisten teemojen, seurannan ja indikaattoritietojen arvioinnissa. Jatkossa tiedonkeruuta täydennetään vielä asiantuntijahaastatteluilla sekä mahdollisilla erillistutkimuksilla.

Arvioinnit palvelevat keväällä 2004 tehtäviä ohjelmien välitarkistuksia.

- Lisätietoja: Marja Taskinen

Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelmilla vaikutettu yli 14 000 työpaikan syntymiseen

Etelä-Suomessa ja Länsi-Suomessa vuonna 2000 käynnistyneet EU:n osittain rahoittamat tavoite 2 -ohjelmat ovat edenneet hyvin. Rahoituksen kysyntä on pysynyt korkeana ja työpaikkavaikutukset ovat olleet rohkaisevia. Vuoden 2002 kesäkuun loppuun mennessä oli seurantatietojen mukaan vaikutettu yli 14 000 uuden työpaikan ja 1 300 uuden yrityksen syntymiseen. Koulutustoimenpiteiden piirissä oli vastaavasti ollut yli 43 000 henkeä.

Ohjelmille asetetuista naisten työpaikkojen ja uusien yritysten tavoitteista ollaan kuitenkin selvästi jäljessä, joten niiden suhteen on vielä runsaasti tehtävää.

Toimintaympäristössä viimeisten vuosien aikana tapahtuneet muutokset ovat vaikuttaneet ohjelmien toteuttamiseen. Vuosituhannen vaihteeseen jatkuneen nopean taloudellisen kasvun tasaantuessa korostuvat

myönteisen väestönkehityksen ja työssäkäyntimahdollisuuksien lisäämisen tavoitteet. Toteuttamisessa on kiinnitetty entistä enemmän huomiota yritysveloitteeseen ja osaamispainotteiseen kehittämisspolitiikkaan sekä alueiden yleisen vetovoimaisuuden lisäämiseen.

Sekä Etelä-Suomessa että Länsi-Suomessa nettomuutto on ollut jo monilla alueilla positiivista, joskin sitä on usein leimannut väestön keskittyminen maakuntien keskusalueilla sekä väestön väheneminen syrjäisemiltä alueilta. Työpaikkojen osalta on saavutettu keskimäärin 1990-luvun alun lamaa edeltävä taso molemmilla ohjelma-alueilla.

Etelä-Suomen tavoite 2 -ohjelman kohdealueena ovat Etelä-Karjalan, Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen maakunnat kokonaan sekä osia Kymenlaakson, Varsinais-Suomen, Uudenmaan sekä Itä-Uudenmaan maa-

kunnista. Alueilla asuu noin 820 000 asukasta, joista noin 126 000 asuu alueella, joka saa vuoteen 2005 saakka alenevaa siirtymäkauden tukea.

Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelma-alueet sijoittuvat Satakunnan, Pirkanmaan, Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntiin. Alueilla asuu 1,225 miljoonaa asukasta, joista siirtymäkauden alueilla asuu 361 000 asukasta.

Ohjelmien etenemistä käsiteltiin tarkemmin Helsingissä 11.12.2002 pidetyssä Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen tavoite 2 -seurantakomiteoiden yhteiskokouksessa.

Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen ohjelmista on lisätietoa sisäasiainministeriön internet-sivuilla osoitteessa www.intermin.fi.

Pasi Rantahalvari

Yhteisöaloitteet ja pilotit

Interreg III -ohjelmien väliarviointien hankinta käynnissä

Rakennerahastojen yleisasetuksen mukaan kaikille rakennerahasto-ohjelmille tehdään väliarviointi. Sen tekee riippumaton arvioitsija ja se saatetaan seurantakomitean käsittelyyn ja toimitetaan sen jälkeen komissiolle viimeistään 31.12.2003.

Kaikissa niissä Interreg-ohjelmissa, jossa Suomi on mukana, seurantakomiteat päättivät viime keväänä arvioitsijan hankinnasta tarjouskilpailulla. Tarjouspyyntöasiakirjan valmistelua varten asetettiin ohjelma-kohtaisia työryhmiä. Asiakirjat tuli hyväksyä kirjallisella menettelyllä. Kaikissa Interreg IIIA -ohjelmissa on nyt edetty niin pitkälle, että asiakirjat on hyväksytty ja tarjouskilpailu avattu.

Karjalan, Kaakkois-Suomen ja

Etelä-Suomen rannikkoseudun ohjelmien väliarvioinnin hankinnasta vastaa sisäasiainministeriö. Tarjouskilpailu avattiin 27.11.2002 ja tarjoukset tulee jättää 3.1.2003 mennessä. Tarjouspyyntöasiakirjat löytyvät mm. sisäasiainministeriön kotisivulta www.intermin.fi.

Merenkurkku-MittSkandian ja Pohjoisen ohjelmien väliarvioinnin hankinnasta vastaa Ruotsin elinkeinoveranomaisen NUTEK. Tarjouskilpailu avattiin 21.11.2002 ja tarjoukset tulee jättää 14.1.2003 mennessä. Tarjouspyyntöasiakirjat voi pyytää NUTEK:ista (www.nutek.se).

Saariston ohjelman väliarvioinnin hankinnasta vastaa sisäasiainministeriö. Tarjouskilpailu avattiin 2.12.2002 ja tarjoukset tulee jättää 17.1.2003

mennessä. Tarjouspyyntöasiakirja löytyy mm. sisäasiainministeriön kotisivulta.

Itämeren ja Pohjoisen Periferian Interreg III B -ohjelmien väliarviointien tarjouskilpailu on tarkoitus avata joulukuun keskivaiheilla. Asiasta tullaan tiedottamaan mm. sisäasiainministeriön kotisivulla ja ko. ohjelmien omilla kotisivuilla.

Harry Ekestam

Geologian tutkimuskeskus johtamaan Euroopan riskialueiden tutkimusta

Geologian tutkimuskeskus (GTK) Espoosta on valittu johtamaan projektia, jossa tutkitaan, miten luonnon ja ihmisen aiheuttamia riskejä voidaan hallita ja ottaa huomioon alue-suunnittelussa. Esimerkkejä tällaisista riskeistä ovat jokien tulviminen, maanvyörymät ja kaivospatojen sormat. Ilmastonmuutos voi lisätä eräitä riskejä.

Tutkimusprojektissa ovat lisäksi mukana: Ruotsista meteorologian ja hydrologian laitos, Portugalista Keski-Portugalin aluehallinto sekä geologian ja kaivostoiminnan instituutti, Saksasta ekologian ja aluekehityksen instituutti sekä aluesuunnittelun instituutti ja Suomesta Teknillisen korkeakoulun yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus. Projekti päättyy vuonna 2004. Espon 2006 (European Spatial Planning Observation Network) -tutkimusohjelman seurantakomitea hyväksyi valinnan 20.11.

Hakemuksista valittiin kaikkiaan neljä projektia. Kuninkaallinen teknillinen korkeakoulu Tukholmasta ryhtyy johtamaan tutkimusta laajentamisen alueellisista vaikutuksista. Projektiin osallistuu Suomesta Joensuu yliopiston Karjalan tutkimuslaitos. Royal Haskonig Utrechtista alkaa tutkia luontoperinnön hallintaa ja pohjoismainen tutkimuslaitos Nordregio Tukholmasta EU:n rakennerahastojen alueellisia vaikutuksia.

Tutkijaseminaari Luxemburgissa

Luxemburgissa pidettiin 21.–22. marraskuuta Espon-tutkimusohjelman ensimmäinen seminaari. Espon-koordinaatioyksikkö oli kutsunut kaikki käynnistyneet projektit, Espon-yhteystahot jäsenmaissa sekä ohjelman seurantakomitean keskusteluun projektien välituloksista. Kokouksen alussa Luxemburgin sisäasiainministeriön edustaja **Maryse Scholtes** puhui halusta saada entistä parempi kuva Euroopasta alueellisena kokonaisuutena ja viittasi myös EU:n laajentamisen jälkeen mahdollisesti työstettävän yhteistyöasiakirjan, ESDP+:n, tarpeisiin. EU:n puheenjohtajanaan Tanskan edustaja

Flemming Thornaes odotti ohjelmalta sellaista Euroopan alueen hallitunottoa, joka pystyy etääntymään kansallisista intresseistä ja tukemaan aluesuunnitteluyhteistyötä.

Espon-koordinaatioyksikön johtaja **Peter Mehlbye** esitteli käynnistettyä tutkimustyötä. Tähän mennessä on saatu käyntiin yhdeksän projektia, joihin jätettiin 26 projektihakemusta. Käynnistyneissä hankkeissa on mukana kaikkiaan 75 partneriorganisaatiota. Mehlbye painotti projektiaikataulujen tärkeyttä, koska tuloksia hyödynnetään EU:n kolmannen koheesioraportin valmistelussa ja rakennerahastojen uudistustyössä. Ohjelman tulee edetä vuorovaikutteisena ja avoimena. Apuna voidaan käyttää ohjelman www-sivuja (www.espon.lu), joilta löytyvät mm. projektien väliraportit.

Tutkimustuloksia kokoavan projektin (3.1.) johtaja **Peter Schön** eritteli käynnistyneiden projektien yhteisiä haasteita, jotka liittyvät termien määrittelyyn, indikaattoreihin, typologioihin, vaikutusten arviointimenetelmiin sekä tietokannan ja GIS-ympäristön rakentamiseen. Pohdittiin, onko 3.1.-projektin puitteissa mahdollista työstää ohjelmalle yhteisiä politiikkasuosituksia.

Joint Research Centren edustaja **Carlo Lavalle** esitteli organisaatiossa tehtävää Espania läheisesti sivuaavaa tutkimusta. Kiinnostavia hankkeita ovat mm. Moland-projekti (maankäytön muutosten seuranta), ESDI/INSPIRE (Eurooppa-tason datainfran kehittäminen), Agri (maatalouden ympäristö- ja maisemautuvuus) ja luonnon riskien ennakkointiin liittyvä projekti. Lisätietoja projekteista löytyy JRC:n www-sivuilta (www.jrc.it, => Institute for Environment and Sustainability).

Jean-Louis Weber Euroopan ympäristökeskuksesta kertoi mm. EIONET-järjestelmästä. Esponin kannalta keskeistä on työ, jota tekee European Topic Centre for Terrestrial Environment <http://terrestrial.eionet.eu.int/>. Sen puitteissa on kehitteillä TERRIS-tietokanta ja GIS-järjestelmä, johon liittyy myös mittavasti indikaattoritöitä.

Conference of Peripheral Maritime Regions (<http://www.cpmr.org/>) esitteli monikeskuisista kaupunkijärjestelmää koskevaa tutkimus- ja kehittämistyötä. Projektin lähestymistapaa voidaan osittain hyödyntää myös samaa aihetta tutkivassa Espon-projektissa, jota Nordregio koordinoi.

Käynnissä olevat Espon-projektit esittäytyivät lyhyesti seminaarissa. Projekteilla on paljon yhteisiä haasteita esim. datan saatavuuden varmistaminen. Lähtötilanteet vaihtelevat suuresti. Joidenkin teemojen tueksi on pitkiä teoreettis-metodologisia perinteitä, kun taas muutamilla projekteilla on pioneeri-tehtäviä edessään. EU-politiikkojen vaikutuksia tutkivien projektien kesken käytiin keskustelua alueellisten vaikutusten analyysimenetelmistä. Komission edustajat painottivat yhteisen otteen tärkeyttä, projektit puolestaan eri tilanteiden ja aiheiden moninaisuutta ja standardoimisen mahdollisuutta.

EU:n ulkopuolisten maiden mukaan ottamisesta Espon-ohjelmaan todettiin, että näiden maiden tutkimuslaitokset voivat päästä partneriksi mukaan jo käynnissä oleviin projekteihin.

Uusien tulokkaiden täytyy itse löytää resurssit osallistumiseen. Ainakin Sveitsi, Norja, Slovenia ja Unkari ovat liittymässä ohjelmaan mukaan.

Seuraava seminaari järjestetään huhtikuussa EU:n puheenjohtajamaassa Kreikassa.

Ulla Blomberg

- Lisätietoja osoitteista www.espon.lu ja <http://www.vyh.fi/tutkimus/espon/espon.htm> sekä
- Espon-yhteyshenkilöltä **Kaisa.Schmidt-Thome@hut.fi** YTK:ssa (puh. 09-451 4094)

POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ- JA ALUEPOLITIikka

Pohjoismaiden alueministerit ja NÄRP kokoontuivat Helsingissä

Pohjoismaiden aluepolitiikkaministerit ja aluepolitiikan virkamieskomitea kokoontuivat lokakuun lopulla Helsingissä, kesken Pohjoismaiden neuvoston 50-vuotisjuhlallisuuksia.

Pohjoismaiden aluepolitiikkaministerien (MR-REG) vuotuinen kokous pidettiin 29.10.2002 Helsingissä. Puheenjohtajana toimi Norjan ministeri **Erna Solberg** ja Suomea edustivat kansliapäällikkö **Kari Häkämies** (ministeri Korhosen sijaisena), ylijohdaja **Pekka Kilpi** ja aluekehitysneuvos **Harry Ekestam**. Kokouksessa esitettiin kaksi raporttia, Nordregion "Regional Development in the Nordic Countries 2002" ja Uumajan yliopiston "Nöjda så in i Norden? – motiv och konsekvenser för dem som flyttat och stannat i de nordiska länderna". Käydyssä keskustelussa todettiin muuttoliikkeen seuranta ja analysointi tärkeäksi osaksi pohjoismaista aluepoliittista yhteistyötä. Ainoana päätösasiana oli ministerien vastaus Pohjoismaiden Neuvoston esitykseen 2/2002 koski-

en EU:n aluepolitiikkaa. Esitys on PN:n Eurooppa- ja elinkeinovaliokuntien valmisteleva ja se sisältää seitsemän suositusta pohjoismaiden hallituksille. Ministerin vastausta oli valmisteltu virkamieskomiteassa (NÄRP). Koska Tanska ei katsonut tässä vaiheessa voivansa yhtyä muiden hyväksymään vastausehdotukseen, päätettiin vastauksena todeta asian olevan monimutkainen ja valmistelun alla. Norjan ministeri toteasi tämän PN:n istunnossa 30.10.2002, selostaen kuitenkin samalla myös muiden maiden näkemyksiä. Asia tulee esille uudestaan ensi vuoden istunnossa.

Vuoden viides NÄRP-kokous pidettiin 30.10.2002 Helsingissä. Suomesta siihen osallistuivat **Harry Ekestam** sisäasiainministeriöstä ja **Risto Kärkkäinen** ympäristöministeriöstä. Kokouksessa esiteltiin Ruotsin puheenjohtajuusohjelma, jossa nostetaan esille mm. kaupunkikysymykset sekä väestökehitys. NÄRP sai selostuksen ns. "Aluepolitiikan työ-

paja" -hankkeen tuloksista ja keskusteli sen jatkosta, johon palataan seuraavassa kokouksessa. NÄRP päätti myös myöntää 100.000 DKK Nordregiolle suunnittelukäsikirjan laatimista varten.

Ajanpuutteesta johtuen useat asiailistalla olleet asiat jäivät käsittelemättä. Tästä syystä päätettiin pitää vielä yksi NÄRP-kokous tänä vuonna, 5.12.2002 Oslissa. Siihen mennessä lienee myös NÄRP:in uusi sihteeri valittu.

Ensi vuonna pohjoismaisen yhteistyön – ja myös NÄRP:in – puheenjohtajuus siirtyy Ruotsille. Vuoden 2003 ensimmäinen kokous pidetään helmikuussa. Suomen edustuksessa tapahtuu muutoksia. **Harry Ekestam** jatkaa sisäasiainministeriön edustajana, mutta **Liisa Mieskylän** ja **Risto Kärkkäisen** siirtyessä eläkkeelle kauppa- ja teollisuusministeriön ja ympäristöministeriön edustajat vaihtuvat. Tästä enemmän seuraavassa Alue-Integraattorissa.

Harry Ekestam

LÄHIALUEYHTEISTYÖ

Lähialueiden rajaseutuverkosto kokoontui Liettuassa

Kuten Alue-Integraattorissa on aiemmin kerrottu, NÄRP päätti vuoden 2001 lopulla myöntää 0,6 milj. DKK rajaseututoiminnan kehittämiseen lähialueilla vuosina 2002–2004. Vastaava summa myönnettiin PMN:n lähialueohjelmasta. Projektisihteeriksi valittiin avoimen haun perusteella liettualainen **Sarunas Radvilavicius**. Projektisihteerin tueksi asetettiin pieni työryhmä, jossa NÄRP:iä edustaa **Harry Ekestam** sisäasiainministeriöstä.

Projektisihteeri on kesän ja syksyn aikana tiedottanut laajasti hankkeesta sekä kartoittanut käynnissä olevaa rajaseutuyhteistyötä ja solminut yhteyksiä eri organisaatioihin. Tämän valmistelemaan vaiheen perusteella

verkostoon päätettiin tässä vaiheessa ottaa mukaan seuraavat yhteistyöalueet:

- Euroregio Karjala (FIN, RUS)
- 3+3 yhteistyö (EE, FIN)
- Euregio Helsinki-Tallinna (EE, FIN)
- Peipsi Center for Transboundary Co-operation (EE, RUS)
- Council for Co-operation of Border Regions CCBR (EE, LV, RUS)
- Euroregion Bartuva (LV, LT)
- Euroregion Country of Lakes (LV, LT, BY)
- Euroregion Saulé (LV, LT, RUS)
- Euroregion Neman (LT, RUS, PL, BY)
- Euroregion Sesupe (LT, PL, RUS)
- Euroregion Baltic (LV, LT, RUS, SE, DK, PL)
- Baltic Seven Islands Co-operation B7 (EE, FIN, SE, DK, DE)

OECD:n Helsingin metropolikatsaus:

Kansainvälinen kilpailukyky ja korkea elintaso yhdistetty Helsingin seudulla

OECD:n aluekehityskomitea (Territorial Development Policy Committee) käynnisti metropolikatsausten tuottamisen heinäkuussa 2000. Ensimmäisenä valmistui Helsingin metropolikatsaus marraskuussa 2002. Sisäasiainministeriö, ympäristöministeriö, Helsingin, Espoon, Vantaan sekä Kauniaisten kaupungit ja Uudenmaan, Itä-Uudenmaan, Hämeen sekä

Päijät-Hämeen liitot rahoittivat hankkeen ja sitä ohjasi rahoittajia edustava ohjausryhmä.

Katsauksessa metropolialue rajattiin useammalla tavalla. Laajin alue kattaa Uudenmaan, Itä-Uudenmaan, Hämeen ja Päijät-Hämeen maakunnat. Laajimmalla alueella on 1 757 000 asukasta eli kolmasosa Suomen väestöstä. Suppein alue käsittää Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupungit, joissa on yhteensä 965 000 asukasta.

rakentaa tehokkaammin, etteivät ne leviä hallitsemattomasti ja hajanaisesti. Helsingissä ei ole erityisen köyhiä asuinalueita. Tietoyhteiskunnan kehittämiseksi on lisäksi välttytty ”digital divide” ilmiöltä. Uusi tietotekniikka ei jaa väestöryhmiä. Työttömyys, väestön ikääntyminen ja maahanmuuttajien asuttaminen ovat kuitenkin kasvattaneet alueellisia eroja. Näihin tulisi kiinnittää ennalta ehkäisevästi huomiota. Vaikka metropolialue voi menestyä nykyisellä hallintomallilla, vahvempi aluehallintoviranomainen voisi ehkä paremmin ratkaista yli 1,5 miljoonan asukkaan alueen ongelmia, kuten sosiaalisen asuntotuotannon sijoittamisen ja talouden johdonmukaisen sekä tasapainoisen kehittämisen ottaen huomioon ympäristön laadun. Viranomaisen toiminta rahoitettaisiin uudella alueellisella kiinteistöverolla.

Muu Suomi hyötyy vahvasta Helsingin seudusta. Sen ja muun Suomen keskinäinen riippuvuus on tuottava paremmin esille. Valtion on perusteltua rahoittaa seudun ja siten koko Suomen kestävän talouskehityksen kannalta keskeisiä rakenteita. OECD:n mukaan nyt voisi olla aika neuvotella valtion ja metropolialueen kuntien välisestä monivuotisesta sopimuksesta. Sen tavoitteena olisi määrittellä miten Suomi voi kehittyä kokonaisuutena käyttämällä paremmin Helsinkiä kehityksen moottorina.

Mika Honkanen

OECD Territorial Reviews:
Helsinki, Finland

> Näiden alueiden edustajat kutsuttiin ensimmäiseen yhteiseen tapaamiseen 25–26.11.2002 Anyksciaissa Liettuassa. Kokoukseen osallistui noin kaksikymmentä henkeä, jotka edustivat kahdeksaa edellä mainitusta alueista sekä Pohjoismaiden ministerineuvostoa. Kokoukseen osallistui myös **Harry Ekestam** sisäasiainministeriöstä NÄRP:n edustajana. Lisäksi kokoukseen osallistui Liettuan sisäasiainministeriön ja ulkoasiainministeriön edustajat. Kokouksessa kaikki yhteistyöosapuolet esittelivät organisaatiotaan ja sen toimintaa, jonka jälkeen keskusteltiin yhteistyön tulevasta sisällöstä.

Yhteiskokouksen jälkeen pitämässään kokouksessa hankkeen ohjausryhmä päätti seuraavista painopisteistä: verkoston sisäinen tiedon- ja kokemustenvaihto (mm. postituslista ja kotisivu www.nmr.lt), tiedottaminen olemassa olevasta rajaseutuyhteistyöstä (mm. kartta ja esite; valmistuvat vuoden 2003 alkupuolella), koulutus/kurssit (teemoina mm. projektihallinto, tiedotustoiminta, Interreg) sekä twinning-järjestelyt ja mahdolliset yhteiset hankkeet pohjoismaisten rajaseutuyhteistyöalueiden kanssa. Keväällä 2003 (mahdollisesti viikolla 24) on tarkoitus järjestää suurempi konferenssi, johon kutsutaan edustajia sekä pohjoismaiden että lähialueiden rajaseutuyhteistyöalueilta. Tilaisuus järjestettäneen joko Virossa tai Latviassa.

Harry Ekestam

Ulkopuolinen arvio Suomen metropolialueesta

Helsingin metropolialuetta tarkasteltiin sen sisäisen kehityksen, kasvun seurausten, koko kansantalouden roolin, Itämeren kaupunkiverkoston ja globaalien talouden näkökulmista. Teemoina olivat suurkaupunkipolitiikka, seudun innovaatiojärjestelmä ja globaalien talouden haasteet. Tarkemmin syvennyttiin väestönkasvuun, sosiaaliseen eheyteen sekä maahanmuuttajien integrointiin ja alueellisen yhteistyön kehittämiseen. Lisäksi tutkittiin informaatio- ja kommunikaatio (ICT) -klusteria ja vertailtiin sitä kansainvälisesti.

OECD pitää saavutuksena, että alueella on onnistuttu yhdistämään kansainvälisesti kilpailukykyinen talous ja pohjoismainen hyvinvointivaltio. Toisaalta tämän jatkaminen on tullut vaikeammaksi nykyisessä talousympäristössä. Erikoistuminen tietotekniikka- ja tietoliikenneklusteriin on edistänyt kasvua, mutta tehnyt talouden haavoittuvaksi. Talouden veturiksi tarvittaisiin useampi vahva ala.

Koko Suomi hyötyy vahvasta Helsingin seudusta

Katsauksen mukaan pääkaupunki-seudun kasvun tulisi suuntautua Helsingistä etäämmällä oleviin kasvukeskuksiin, kuten Lahteen ja Hämeenlinnaan. Kaupunkialueet kannattaisi

Alueiden kehittämislaki ja -asetukset voimaan vuoden 2003 alussa

Uusi laki alueiden kehittämisestä tulee voimaan vuoden 2003 alussa. Alueiden kehittämislain voimaantuloon liittyen on tarkoituksena saat-

taa voimaan samanaikaisesti aluepoliittista suunnittelujärjestelmää sekä sisäasiainministeriön hallinnonalan rahoitusta sääntelevät asetukset.

Säännökset ovat ladattavissa sähköisesti SM:n kotisivuilta.

www.intermin.fi/suomi/kansalliset

■ Lain toimeenpano käynnistynyt

Lain toimeenpano on käynnistetty syksyllä maakunnan liitoille lähetetyllä kirjeellä, jossa pyydettiin käynnistämään maakuntaohjelmien laatiminen tai ohjelmien tarkistaminen vastaamaan uuden lain vaatimuksia. Maakuntavaltuustojen tulisi voida hyväksyä ne kokouksissaan viimeistään kesäkuussa 2003. Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman laatimista kokeillaan viidessä maakunnassa. Kahdessa niistä tarkastelun kohteena on aluekeskusohjelman neuvottelumenettelyn kehittäminen osana toteuttamissuunnitelman laatimista. Kokemusten pohjalta tehdään ohjeet toteuttamissuunnitelman laatimisesta kaikkien maakuntien tueksi. Maakuntaohjelmatyötä ja toteuttamissuunnitelmien kokeilukierrosta koordinoi SM:n viime elokuussa nimeämä alueellisen ohjelmantyon ohjausryhmä (ns. TOTSU-ryhmä).

Valtakunnallisia alueiden kehittä-

misen tavoitteita koskevan valtioneuvoston päätöksen valmistelu käynnistyy alkukevästä. Taustamateriaalina ovat vielä valmisteilla oleva aluekehittämisstrategia 2013 -työryhmän raportti, tulevat maakuntaohjelmat sekä luonnollisesti kevään eduskuntavaalien jälkeen nimettävän uuden hallituksen ohjelma sekä nykyisen hallituksen tavoitelinjaukset. Valtakunnallisten tavoitteiden valmistelu tapahtuu yhteistyössä maakuntien, ministeriöiden ja sidosryhmien kanssa ja tarkoituksena on, että se saataisiin hallituksen käsittelyyn jo alkusyksystä. Valtakunnallisten tavoitteiden valmistelun rinnalla voivat eri hallinnonalat käynnistää oman sektorinsa alueiden kehittämisen tavoitteiden ja strategioiden määrittelyn, siten että tarkastelu sisältyy hallinnonalan seuraavaan toiminnan ja talouden suunnitelmaan (TTS).

Eri yhteyksissä on esitetty toivei-

ta aluepolitiikan kokonaisuutta selvittävän aineiston ja koulutuksen tarpeesta. Tähän on tarkoitus vastata heti alkuvuodesta tuottamalla aluepolitiikan kokonaisuutta kuvaava tiivis esite sekä aineistopaketti ministeriön www-sivuille. Ajatuksena on koota aluepolitiikan ajankohtaisia asioita (uusi lainsäädäntö, ohjelmat ja hankkeet) yhdeksi kokonaisuudeksi. Lisäksi uudesta lainsäädännöstä järjestetään alueellisia koulutustilaisuuksia helmi-maaliskuussa, jotka toteutetaan yhteistyössä maakunnan liittojen kanssa. Valmistelun alla ovat myös asetusta tarkentavat ohjeet SM:n hallinnonalan rahoituksen käytöstä sekä hankkeiden hallinnoinnista ja valvonnasta. Ohjeet valmistuvat helmikuussa.

Tarja Arajärvi

■ Alueiden kehittämislain asetukset

Valtioneuvoston asetuksella alueiden kehittämisestä on tarkoitus antaa säännökset, jotka koskevat alueiden kehittämistä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien valmistelua ja toimeenpanoa sekä niiden yhteensovittamista ja seuranta. Annettavien säännösten tarkoituksena on ohjata alueiden kehittämistä maakunta- ja valtakunnan tasolla siten, että kehittämisestä muodostaa alue- ja keskushallinnon kehittämistoimista vuorovaikutteisen kokonaisuuden. Lisäksi tavoitteena on edelleen selkeyttää ohjelmatyötä. Ohjelmantyon suunnitelmallisuutta ja vertailtavuutta on myös tarkoitus lisätä ottamalla asetukseen säännökset hallinnonaloittaisen suunnittelun ja maakuntaohjelman kaudesta.

Valtioneuvoston asetuksessa alueiden kehittämisestä on tarkemmat säännökset hallinnonaloittaisesta alueiden kehittämisen suunnittelusta, maakuntaohjelman rakenteesta, maakuntaohjelman ohjelmakaudesta, maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman rakenteesta, erityisohjelmien sisällöstä ja erityisohjelmien yhteistyöryhmien tehtävistä. Lisäksi asetuksessa on tarkemmat säännökset kehitysalueen määräämisperusteista, ympäristövaikutusten arvioinnista sekä seurannan ja arvioinnin tunnusluvuista.

Valtioneuvoston asetus alueiden kehittämistoimenpiteiden rahoittamisesta koskee tuen myöntämistä sisäasiainministeriön hallinnonalalla. Tavoitteena on selkeyttää tuen myön-

tämistä ja siinä noudatettavia ehtoja. Tavoitteena on myös vähentää voimassa olevaan tuen myöntämistä koskevaan käytäntöön liittyviä tulkin- taeroja ja siten yhdenmukaistaa sekä tehostaa tuen käyttöä. Sen vuoksi asetukseen ehdotetaan otettavaksi tarkemmat säännökset tuen käytöstä, hyväksyttävistä kustannuksista, luontoissuorituksista, tuen myöntämisestä ja määrästä, tuen maksamisesta ja ennakosta ja sen maksamisesta.

Asetusten valmistelu on edennyt siihen vaiheeseen, että ne on tarkoitus saattaa valtioneuvoston yleisistunnon käsittelyyn 19.12.2002.

Kari Parkkonen

Valtakunnallinen saaristo-ohjelma valmistumassa

Saaristoasiain neuvottelukunta luovuttaa 9.1.2003 puheenjohtajansa, ministeri **Jan-Erik Enestamin** johdolla valtakunnallisen saaristo-ohjelman alue- ja kuntaministeri **Martti Korhoselle**. Tarkoituksena on ollut etsiä uusia keinoja hyödyntää järviä, merta, saaria ja pitkää rantaviivaa maaseudun aluekehityksen tukemiseksi saaristossa, rannikolla ja vesistöalueilla koko maassa. Ohjelma kohdistuu periaatteessa kaikkiin kuntiin.

Suomen ainutlaatuisen laaja saaris- toisuus ja vesistöisyys nähdään vahvuutena, jota hyödyntämällä maaseutu voidaan pitää elävänä. Ohjelma sisältää 50 tähän tähtäävää ehdotusta.

Keskeisiä asioita ovat vapaa-ajan asumisen kehitys kakkosasumiseksi ja ykkösasumiseksi, saaristo- ja vesis-

tömatkailun kehittäminen eurooppalaisiksi vetovoimatekijöiksi, liikenne- ja teleyhteysien turvaaminen haja-asutusalueilla, maaseudun palvelujen turvaaminen sähköisillä järjestelmillä, ympäristö- ja kulttuuriasiat sekä saaristokuntien ja saaristo-osakuntien elinkeino-, infrastruktuuri- ja palvelukysymykset.

Suomessa on 76 000 yli puolen hehtaarin saarta, 56 000 yli hehtaarin laajuista järveä, 52 760 km² merta ja 314 000 kilometriä rantaviivaa, jotka sijoittuvat kaikkiin kuntiin. Pääosa valtioneuvoston saaristopäätöksessä määritellyistä saaristoalueista 54 saaristokunnassa ja saaristo-osakunnassa on kiinteän tieyhteyden saaristoalueita. Asuttuja ilman kiinteää tieyhteyttä olevia saaria on Ahvenanmaa mukaan lukien 455 yh-

teensä 117 kunnassa. Suomi onkin Euroopan suurin saaristo- ja vesistömaa.

Vapaa-ajan asumisen (1,8 miljoonaa mökkiläistä), veneilyn (700 000 venettä), virkistyskalastuksen (2,1 miljoonaa virkistyskalastajaa), luontoharrastajien ja matkailun kautta saaristo- ja vesistöalueet ja niiden kehitys ovat koko kansan mielenkiinnon kohteena.

Saaristo-ohjelman ohjausryhmään kuului maakuntien liittojen, kuntien, kansalaisjärjestöjen, ministeriöiden sekä muun valtionhallinnon edustus. Konsultteina toimivat Suunnittelukeskus Oy ja Fortbildningacentralen vid Åbo Akademi.

Jorma Leppänen

Itä-Lappi -työryhmän työ käynnistyi

Sisäasiainministeriö asetti 8.11.2002 työryhmän selvittämään Itä-Lapin kuntien mahdollisuuksia hyödyntää elinkeinopoliittisessa kehittämistyönsään, erityisesti matkailussa, Suomen ja Venäjän välillä avattua Sallan raja-asemaa sekä parantamaan työllistämisedellytyksiä Itä-Lapin kuntien alueella. Työryhmän määräaika päättyy 14.2.2003.

Itä-Lapin työttömyys on pysynyt korkealla ja muuttoliike alueelta on ollut voimakasta. Myönteisiä vaikutuksia työllisyyteen odotetaan vuosina 2003–2005 toteutettavasta sotumaksukokeilusta. Itä-Lappihan on mukana kokeilussa, jossa yritykset ja valtion liikelaitokset sekä kotitaloudet tietyin rajauksin vapautetaan työnantajan sosiaaliturvamaksusta. Sallan kansainvälisen raja-aseman avautuminen syyskuussa 2002 puolestaan tuo uusia mahdollisuuksia kehittää etenkin matkailua ja kaupaa. Itä-Lappi -työryhmän työ keskittyy juuri näiden mahdollisuuksien selvittämiseen ja tarvittavien toimenpide-ehdotusten tekemiseen.

Työryhmän puheenjohtajana toimii ylijohtaja **Cay Sevón** sisäasiainministeriöstä. Jäseninä ovat kunnanjohtaja **Kari Väyrynen** Sallan kunnasta, maakuntajohtaja **Esko Lotvonen** Lapin liitosta, johtaja **Pirkko Saarela** Lapin työvoima- ja elinkeinokeskuksesta, toimitusjohtaja **Jaako Lehtonen** Matkailun edistämiskeskuksesta, hallitusneuvos **Seija Salo** valtioneuvoston kansliasta, ylitarkastaja **Lea Häyhä** kauppa- ja teollisuusministeriöstä, johtaja **Matti Pukkio** työministeriöstä ja neuvotteleva virkamies **Ilkka Mella** sisäasiainministeriöstä. Sihteerinä toimii neuvotteleva virkamies **Anne-Marie**

Välikangas sisäasiainministeriöstä.

Työtä tukee maakunnallinen asiantuntijaryhmä, jossa on mukana edustajat alueen neljän suurimman puolueen piirijärjestöistä, Lapin lääninhallituksesta, Lapin rajavartiostosta, Itä-Lapin seutukunnasta, Lapin yrittäjistä, Pohjoisen tullipiiristä ja Lapin tiepiiristä. Maakunnallisen asiantuntijaryhmän työn lisäksi alueen näkemysten ja esitysten esiin saaminen varmistetaan tammikuussa Itä-Lapissa järjestettävissä työryhmän ja alueen edustajien tapaamisissa.

Anne-Marie Välikangas

Aluebarometrin 2/2002 tulokset julkistettu

Sisäasiainministeriö luotaa toimintaympäristöään aluebarometrin avulla. Tämän syksyn aluebarometri julkistettiin 10.12.2002. Se on sisäasiain-

ministeriön ja Suomen Kuntaliiton kyselytutkimus, joka on tehty syysytä 1991 lähtien keväisin ja syksyisin yhteensä 23 kertaa. Kyselyn suorittaa Tilastokeskus. Otoksessa on kaikki Suomen 448 kuntaa, joista vastaajiksi on valittu runsaat 1200 virka- ja luottamusmiestä. Tämän syksyn kyselyn vastausprosentti oli 72.

Aluebarometrin mukaan kuntien päättäjien arviot alueiden yleisestä kehityksestä ovat varovaisemmat kuin viime keväänä. Kehityksen odotetaan suurimmassa osassa maata paranevan, mutta varsinkin keskusseuduilla toiveet paremmasta ovat pienentyneet. Myönteisimmät odotukset ovat Pohjanmaalla ja Päijät-Hämeessä. Kuntien yhteistyön odotetaan sujuvan hyvin. Kuntien päättäjät korostavat erityisesti seutukunnallista yhteistoimintaa. Asuntorakentaminen vilkastuu tänä ja ensi vuonna, kasvu on suurinta maaseudun pendelikunnissa ja teollisuuskeskuksissa.

Vastajat eivät usko kuntien rahoit-

tusaseman kohenevan lähitulevaisuudessa. Vähiten ongelmia on teollisuuskeskuksissa. Sen sijaan esikaupunkikunnissa ja suurissa keskuksissa rahoitustilanteen nähdään kiristävän. Kuntien verotulot lisääntyvät tänä vuonna, mutta ensi vuonna kasvu hidastuu. Kuntien keskusseutujen ulkopuolella verotulojen odotetaan vähenevän. Myös suurissa keskuksissa verokehitys on viime vuosia heikompi. Kuntien velanotto lisääntyy erityisesti vuonna 2003.

Päivähoito on tällä hetkellä hyvin järjestyksessä, ongelmien ei uskota kasvavan missään kuntaryhmässä. Sen sijaan terveydenhoidon ja vanhusten hoidon tilanne on huonompi. Terveydenhoidon näkymät ovat huonoimmat esikaupunkikunnissa ja maaseutukeskuksissa. Vanhusten hoidon vaikeudet lisääntyvät erityisesti maaseutukeskuksissa.

Markku Nissinen

Osaaminen ja yhteistyö tulevaisuuden avaintekijöitä alueilla

Sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosasto julkisti tutkijataapaamisen yhteydessä

21.11. 2002 kolme julkaisua alueiden tulevaan kehitykseen vaikuttavista tekijöistä.

■ Alueiden tulevaisuuden haasteet

Osaaminen ja yhteistyö korostuvat tulevaisuudessa eri alueiden hyvinvoinnin ja myönteisen kehityksen perustekijöinä entistä voimakkaammin. Näin voi tiivistää sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosaston teemajulkaisun 'Alueiden tulevaisuuden haasteet' keskeisen sisällön. Julkaisussa asiantuntijat tarkastelevat alueiden tulevaisuuden näkymiä ja niihin vaikuttavia tekijöitä.

Suomi on muuttumassa globalisoituvassa markkinaympäristössä ja yhdyntävässä Euroopassa entistä selvemmin kansantaloudesta aluetalou-

deksi, joka on menettämässä monia perinteisiä talouspolitiikan keinoja kehittää maata ja sen eri alueita, toteaa professori **Paavo Okko** artikkelissaan 'Integraatioympäristön ja kasvutekijöiden muutos Suomen aluekehityksen taustavoimina'. Laman jälkeen Suomessa on panostettu voimakkaasti osaamiseen ja innovaatiotoimintaan, mikä ei edellytä suuria kiinteitä investointeja. Alueellisessa kehityksessä tämä on näkynyt hitaana työllisyyden nousuna ja nopeana keskushakuise-
na kasvuna.

Suomen erityispiirteenä on laaja

yhteistyö myös EU:n ulkopuolisten alueiden lähinnä Luoteis-Venäjän ja Baltian maiden kanssa. Yliaktuaari **Aku Alanen** tarkastelee artikkelissaan 'Luoteis-Venäjä ja Baltia – potentiaalisia yhteistyökumppaneita Suomen alueille' näiden lähialueiden resursseja ja yhteistyömahdollisuuksia Suomen alueiden kanssa. Suomalaisten yritysten, yhteisöjen ja myös kansalaisten aktiivinen toiminta on lisännyt yhteistyökykyä ja sosiaalista pääomaa lähialueilla. Maahanmuutto lähialueilta Suomen eri alueille ei nouse määrällisesti kovinkaan suureksi seuraavan kymmenen vuoden aikana, mutta sitä voidaan pitää Suomalaisella edullisena, koska muuttajat ovat tottuneet asumaan pohjoisessa ja heillä on kohtuullisen hyvä peruskoulutus pohja.

Osaaminen ja innovaatioiden luominen ovat alueiden kehittämisen perustana vaativia haasteita. Tutkimusjohtaja **Antti Hautamäen** artikkelissa 'Innovaatiostrategiat aluepolitiikassa' selvitetään innovaatioiden ja teknologian hyväksikäytön merkitystä eri tyyppisten alueiden kehitykselle. Alueiden tehokas verkostoituminen ja erityisosaaminen voivat luoda vaihtoehtoisia mahdollisuuksia kehittää kilpailukykyä ja saavuttaa menestystä. Nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä, jossa tuotannon rytmi kiihtyy on toimittava tehokkaasti, mikä vaatii alueiden toimijoilta paljon resursseja, osaamista ja yhteistyökykyä.

Useiden alueiden resurssit heikenevät väistämättä jatkuvasti kiihtyvän väestön ikääntymisen ja vähentämisen myötä, mikä vaikuttaa monin tavoin myös alueiden talouden rakenteisiin. Tutkimusjohtaja **Raija Volkin** artikkelissa 'Väestön ja työvoiman muutosten vaikutus alueiden kehitykseen' tuodaan esiin näitä vaikutuksia sekä työvoiman saatavuuteen että koko elinkeinotoiminnan ja erityisesti palvelusektorin toimivuuteen. Työvoiman niukkuutta syntyy paljon myös keskusalueilla, koska niiden työvoimareservit ovat jo nyt vähäiset. Kilpailu kiristyy alueiden kesken erityisesti nuoresta työikäisestä väestöstä, mikä pitää yllä maan sisäistä muuttoliikettä ja voimistaa myös maahanmuuttoa. Muuttotappioalueilla väestön määrästä riippuvat palvelut supistuvat jatkuvasti ja vastaavasti kasvualueilla palveluja joudutaan tuottamaan lisää.

Helsingin seudun painoarvo kansallisessa kaupunkiverkossa kasvaa koko ajan ja se on Suomessa ainoa monikeskuksinen alue, joka toimii tehokkaasti globaalissa, kansallisessa ja paikallisessa verkostossa, toteaa erikoistutkija **Janne Antikainen** artikkelissaan 'Kaupunkiseutujen verkostoituminen'. Kansallisella tasolla vahvoja osaamisen keskuksia on noin kymmenen, mutta myös useiden muiden aluekeskuksien rooli on vahvistumassa kansallisesti ja erityisesti paikallisesti. Tämä on erityisen merkittävää kunkin maakunnan kehityk-

selle, joiden menestys tulevaisuudessa on paljolti riippuvaista vahvojen aluekeskusten kilpailukyvyistä. Professori **Heikki Eskelinen** ja tutkija **Kimmo Niiranen** tarkastelevat artikkelissaan 'Itä-Suomi omille jaloilleen' kehitysalueeksi leimatun alueen erityispiirteitä ja mahdollisuuksia myönteiselle tulevaisuudelle. Itä-Suomen kehitys ei ole riippuvainen vain paikallisista luonnonvaroista, vaan yhä enemmän alueella luotavasta inhimillisestä pääomasta ja resursseista. Erikoistutkija **Hilkka Vihisen** artikkelissa 'Tulevaisuus maaseudulla' pohditaan maaseutualueiden erityispiirteitä ja erityisesti maatalouden merkitystä alueiden tulevalle kehitykselle. Maaseudun elinkeinotoiminnan uudistuminen ja monipuolistuminen tarjoaa ongelmista huolimatta myös mahdollisuuksia, joita on aktiivisesti käytettävä hyväksi. Myönteisen kehitysnäkymän maaseutualueille tarjoaa monipuolisen yhdistelmämaatalouden kehittäminen, jossa pyritään yhdistämään perinteisen maatalouden, luomutuotannon elämysmaatalouden vahvoja puolia.

Ilkka Mella

- Sisäasiainministeriön julkaisu 12/2002, hinta 20 euroa
- Tiedustelut: Raili Markoff, 09-160 44532, raili.markoff@sm.intermin.fi

■ Ikääntyvä ja keskittyvä Suomi

Viime vuosikymmeninä on väestökehitystä Suomessa leimannut kaksi trendiä – väestön ikääntyminen sekä väestön keskittyminen. **Satu Nivalaisen** ja **Mika Haapasen** tekemässä raportissa **Ikääntyvä ja keskittyvä Suomi** on tarkasteltu kaupunki- ja maaseutualueiden väestökehitystä vuosina 1975–2000 sekä arvioitu tulevaa kehitystä vuoteen 2030 asti.

Laman jälkeen alueellisessa väestökehityksessä tapahtui merkittäviä muutoksia muuttoliikkeen luonteen muuttuessa. Pääkaupunkiseudun sekä muiden suurten keskusten muuttovoitto alkoi jo 1990-luvun alussa kasvaa huomattavasti muita alueita nopeammin ja laman jälkeenkin muuttovoitto on pysynyt hyvin korkeana. Sen sijaan ydinmaaseudulla ja harvaan asutulla maaseudulla

muuttotappio syveni laman jälkeen.

Tulevaisuudessa luonnollinen väestönkasvu hidastuu ja lopulta suomalaisten määrä alkaa laskea. Tämän vuoksi muuttoliikkeen merkitys alueellisessa väestökehityksessä korostuu. Mikäli maassamuutto jatkuu oletetun kaltaisena, väestön alueellinen keskittyminen voimistuu. Skenaariota mukaan pääkaupunkiseudulla on 30 vuoden kuluttua noin 1,2 miljoonaa asukasta, eli neljännes nykyistä enemmän. Muissa keskuksissa asukkaita on suunnilleen saman verran kuin nyt. Kaupunkien läheisellä maaseudulla eli vuorovaikutusalueilla arvioidaan asukkaiden määrän lisääntyvän noin kymmenen prosenttia. Maaseudun asukasmäärä pienenee rajusti – ydinmaaseudulla asuu 30 vuoden

■ Kaupunkitutkimusta kaupunkipolitiikan tueksi

Suomen Akatemian kaupunkitutkimusohjelmassa (1998–2001) mukana olleiden tutkimushankkeiden keskeisiä tuloksia ja niiden soveltamiskelpoisuutta kaupunkipolitiikan näkökulmasta on esitetty tuoreessa sisäasianministeriön monisteessa **Kaupunkitutkimusta kaupunkipolitiikan tueksi**. Raportissa on lyhyesti esitelty tutkimusohjelman tausta, tavoite ja rahoitetut hankkeet. Kustakin hankkeesta on esitetty keskeisimmät julkaisut, asiasanat sekä tulokset.

Kaupunkitutkimusohjelman tarkoituksena oli koordinoita monitieteistä – humanistista, teknistä ja yhteiskuntatieteellistä – kaupunkitutkimusta. Ohjelman kautta on pyritty tulkitsemaan ja ymmärtämään kaupungistumisen erityisesti kansallisia, mutta myös kansainvälisiä prosesseja sekä tarkastelemaan kaupunkimutoksen tuomia ongelmia kansallisen kaupunkipolitiikan tueksi. Seuraavassa on esitetty tutkimustulosten perusteella tehtyjä johtopäätöksiä lyhyine perusteluineen.

Kaupunkikehityksen kuva

Kehitys mosaiikkimaistuu sekä kansallisesti että kaupunkiseutujen sisällä. Hyväosaisuus, aineellinen hyvinvointi, korkea ansiotaso ja koulutus on keskittynyt suuriin keskuksiin ja niiden ympäristöön. Kurjistumisen ongelmat ovat keskittynet selvästi periferiaan. Kaupunkimaisissa kunnissa on kuitenkin myös suurin turvattuus. Matala koulutus- ja tulo-

taso sekä työttömyys näyttävät olevan keskittymässä tietyille alueille ja erityisesti tiettyihin ongelmapesäkeisiin. Alueelliset tuloerot pyrkivät kasvamaan muuttoliikkeen myötä. Koulutus on kaupunkiseutujen rakennetta muokkaava tekijä. Arvojen ja valintojen merkitys korostuu kaupungin sosioekonomista rakennetta muokkaavana tekijänä, erityisesti koulutus voidaan tulkita uudeksi alueellisen sosiaalisen erilaistumisen läh-
tökohtaiseksi rakentajaksi.

Kaupunkiseutujen menestymisen ratkaisee niiden seudullinen yhteistyökyky ja osallistumisen mahdollistava kehittäminen. Alueellinen keskittymistendenssi tulee johtamaan siihen, että kunnallishallinto ennen pitkää rakentuu seutukuntatasoisen toiminnallisen logiikan varaan. Kaupunkien hallintasuhteet, verkostot ja kyky hoitaa sosiaalisia ongelmia ovat muodostumassa yhä kriittisemmiksi kehitystekijöiksi. Myös kaupunkiseutujen välinen kilpailu asukkaista ja yrityksistä johtaa seudullisen yhteistyön vahvistumiseen. Menestyksenkään seudun ulottuvuuksia ovat vahva erikoistuminen, hyvä saavutettavuus, tiedon ja kompetenssien konsentraatio, luova miljöö ja sosiaalinen /inhimillinen pääoma sekä hyvän elämänlaadun mahdollistava ympäristö.

Suomalaisen kaupunkipolitiikan tulee ulottua myös pieniin kaupunkiseutuihin. Uusien kasvualojen ”löytäminen” nykyisten kasvukeskusten ulkopuolisista aluekeskuksista vahvistaisi paitsi ao. aluetalouksia, myös kansantalouden kokonaiskehitystä.

Kaupunkipolitiikan kohteena on ihminen

Kaupunkipolitiikan on heijasteltava yhteiskunnan yksilöllistymistä. Tulevaisuudessa olemme siirtymässä omien arvomaailmojemme osalta yhä selvemmin yksilölliseen yhteiskuntaelämän vaiheeseen. Rakenteellisten tekijöiden merkitys fragmentoituu ja yhteiskunnassa havaittavat sosiaaliset erot perustuvat aikaisempaa hienojakoisempien osatekijöiden yhteisvaikutukselle.

Kolmas sektori on kaupunkipolitiikan suuri voimavara. Sen merkitys tulee esiin erityisesti lähiöprojektitissa, jossa on ollut olennaista, että asukkaat itse on saatu toiminnan toteuttajiksi.

Maahanmuuttajat ovat keskeinen kohde kaupunkipolitiikassa. Maahanmuuttajaryhmien välillä on huomattavia eroja suomalaiseen yhteiskuntaan integroitumisessa ja kotoutumisessa. Työllistymistä estävät tekijät liittyvät sekä konkreettisiin kysymyksiin, esim. kielitaito, ammattitaidon sovellettavuus ja koulutuksen taso, mutta myös kulttuurisiin eroihin ja eri kulttuuritaustoista nouseviin erilaisiin asenteisiin suhteessa sopeutumiseen, integroitumiseen ja työmarkkinoiden käytäntöihin.

Kulttuuri ja kaupunkien luonto

Kaupunkipolitiikassa kulttuuri tulee entistä korostuneemmin esille. Kulttuurisektorin merkitys kaupunkien taloudelliseen toimintaan on yhä suurempi. Myös sosiaalipoliittisesti kulttuuri on keskeinen tekijä esimerkiksi yhteisöjä elvyttävänä, syrjäytyneisyyttä helpottavana ja erilaisuutta tulkitsevana tekijänä. Lisäksi kaupungit ovat yhä riippuvaisempia kulttuuristaan etsiessään kaupungin erityistä imagoa, markkinoidessaan itseään. Sosio-kulttuurisilla tekijöillä tulee olemaan entistä suurempi ja vahvempi merkitys sekä talouden toimijoiden että ihmisten sijoittumisprefereensseissä.

Kaupunkien viheralueet ja puistot tulisi ottaa mukaan kaupunkipolitiikkaan. Ympäristön aineettomat hyödyt tulisi ottaa entistä paremmin huomioon suunnittelussa ja päätöksenteossa muiden maankäyttömuotojen kanssa. Kaupungin vanhojen viheralueiden ja asuinalueiden uudistamisessa, hoidossa ja suojelussa tulisi ottaa huomioon paikan identiteetin säilyttäminen. Tämän tulisi tapahtua kuitenkin niin, että paikka ei jää historialliseksi ’museoalueeksi’, vaan että se toimii luontevasti myös kaupunkilaisten nykyisessä ja tulevassa käytössä. Kaupunkipolitiikan tulee kiinnittää erityistä huomiota ihmisten henkiseen hyvinvointiin oman ympäristön muokkaamisen oikeuden kautta. Monille asukkaille eräs tärkeä asuin ympäristön ominaisuus on se, että he voivat jatkuvasti tehdä itse jotain lähiympäristönsä kohentamiseksi. Lisäksi kaupunkipolitiikan sisällä on pohdittava vuorovaikutusta maaseudun kanssa, sillä maaseutu on vahvasti läsnä kaupunkitilassa.

>

kuluttua viidennessä nykyistä vähemmän ja harvaan asutulla maaseudulla asukkaita on noin 300 000, eli väkiluku pienenee noin 40 %.

Ikääntyvä ja keskittyvä Suomi – kaupunkien, maaseudun ja vuorovaikutusalueiden väestökehitys 1975–2030 -raportti on ilmestynyt Aluekeskus- ja kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän julkaisusarjassa (1/02).

Tarja Pyöriä

- Tiedustelut: Tarja Pyöriä, 09–160 43472, tarja.pyoria@sm.intermin.fi

Kaupunkipolitiikassa on monta toimijaa

Kaupunkipolitiikka tulee olla lähtökohtaisesti poikkisektorialista. Monia asioita ratkaistaan erityisosaamisen perusteella, mutta välttämättä ei hallita eri asioiden vaikutuksia kokonaisuuksiin.

Uudet "välittävät" rakenteet parantavat kilpailukykyä. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöorganisaatioiden ja yritystyyppisten kehittämisorganisaatioiden perustamisella on kyetty "neutraloimaan" kaupunkisuunnittelun poliittisuutta siirtämällä politiikan painopistettä yleiselle tasolle ja varsinaista suunnitte-

lua edeltäviin hankevaiheisiin. Tehokkaalla ja nopealla hankeorganisaatiolla voidaan myös osoittaa kilpailukykyisyys ja mahdollistaa vahvojen talouden toimijoiden sitoutuminen. Eräs ratkaisumalli on myös sopimusperusteinen kehittäminen. Kehittämisprosesseissa on usein monia intressejä, löyhähköihin sopimuksiin perustuva toimintatapa mahdollistaa intressiristiriitojen ratkaisemista yksittäisten toimijoiden ja kysymysten osalta.

Kaupunkiseutujen kehittämisen tulee kummuta paikallisuudesta ja tällä tulee olla vahva yhteiskunnallinen ja poliittinen tuki. Paikallisista ratkaisuista ja aloitteellisuudesta tu-

lee entistä kriittisempi kilpailutekijä.

Kokoava loppuraportti tulossa

Akatemian kaupunkitutkimusohjelma arvioitiin kansainvälisten asiantuntijoiden toimesta vuoden 2002 alussa (kts. www.aka.fi). Arviointiraportissa todetaan että, ohjelmalla oli sekä teoreettisia että käytännöllisiä saavutuksia. Kiitosta sai onnistuminen tutkijankoulutuksessa sekä useiden projektien tieteiden välisiä yhteyksiä synnyttävä lähestymistapa. Kaupunkitutkimusohjelman tulokset julkistetaan URBS II -julkaisussa vuonna 2003.

Janne Antikainen

MUUT ASIAT

Språkbada på inrikesministeriet

Jag är Jana Lemberg och jobbar med Interreg IIIA Skärgården. Programmet omfattar i stort Stockholms, Ålands, Egentliga Finlands samt en del av Nylands skärgårdar. Ålands landskapsstyrelse är utbetalande- och förvaltande myndighet varför även sekretariatet är i Mariehamn. Sekretariatet består av två heltids och en deltidsanställd i Mariehamn, en deltidsanställd i Pargas och en deltidsanställd i Stockholm.

Under perioden 4-13 november

2002 var jag på inrikesministeriet på Korkeavuorenkatu. Syftet med besöket var dels att "språkbada", dvs väcka min mycket tungt sovande finska, dels att se närmare på Interreg-programmet. Det var genom kontakten med **Harry Ekestam**, ordförande i Övervakningskommittén och **Eljas Liila** som jag fick denna möjlighet. Jag blev väl omhändertagen och min vistelse känns ialla högsta grad som väl investerad tid! Dessutom fick jag lära känna många andra trevliga

medarbetare på inrikesministeriet som jag på ett eller annat sätt kommer att ha kontakt med.

Om EU, statsförvaltningen, Interreg och annat lärde jag mig mycket. Finska språket sov nog betydligt djupare än vad jag vågat tro, men min motivation till att börja läsa och försöka lyssna till finska blev absolut mycket större!

Som sagt jag trivdes väldigt bra och kommer gärna tillbaka!

Jana Lemberg

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta 2003*

*God Jul och
Gott Nytt År 2003*

Alue-Integraattorin toimitus

SVENSK RESUMÉ

■ **Makt till regionerna**

Decentralisering av beslutsfattandet har varit ett långsiktligt mål i Finland. Det har bidragit till att kommunerna har fått en viktigare ställning hos oss än i det övriga Europa.

Enligt ministerarbetsgruppen för reformering av centralförvaltningen kommer så mycket uppgifter som möjligt att överföras på regional- och lokalförvaltningen.

Utgångspunkten för förvaltningsförsöket i Kajanaland är tanken att landskapet själv kan bättre och effektivare än centralförvaltningen fokusera de offentliga utvecklingsinsatserna.

Regeringen har godkänt klara riktlinjer för decentralisering av verksamheter inom centralförvaltningen utanför Helsingforsregionen.

Förstärkandet av regionernas ställning är också en av de centrala målsättningarna för den nya valperioden som börjar i nästa vår. Till detta hör en stegvis regionalisering av resurser som har en regionalpolitisk inverkan samt av centralförvaltningens verksamheter.

Jag vill tacka alla aktörer och samarbetspartners för det gångna verksamhetsåret. Jag önskar er alla en trivsamt jul och ett gott nytt år. Arbetet och samarbetet för livskraftiga regioner fortsätter.

Pekka Kilpi

■ **Köpenhamns-toppmötet ur regionalpolitisk synvinkel**

Regionalpolitiken blev den faktor med vars hjälp statscheferna lyckades uppnå politisk enighet kring utvidgningens finansiering i Köpenhamn på Luciadagen. De nuvarande medlemsstaterna ville inte skjuta till ytterligare pengar. Polen och Tjeckien erbjöds däremot möjlighet att använda 1,1 miljard av de medel som var tilltänkta för deras strukturfundsprogrammen som en budgetkompensation i en lite mer flexibel form. Det räckte till denna gång för att kunna sälja förhandlingsresultatet på hemmaplan.

De 10 nya medlemsstaterna får sammantaget 21,8 miljarder euro i strukturpolitiskt stöd för åren 2004–2006. Budgetramen för år 2004 är 6,1 miljarder euro och stiger stegvis till 8,8 miljarder euro år 2006. Det finns också en reservation för Cypern ifall man lyckas nå en politisk lösning före utgången av februari. Cypern fyller nämligen mål 1-kriteriet, ifall den nordliga turkiska delen räknas med. I annat fall blir den södra delen av ön delaktig av mål 2 och 3-stöd. Alla andra länder/områden, med undantag av städerna Prag och Bratislava, fyller mål 1 kriteriet (BNP/person <75% av EU15 medeltalet). Alla tio ansökarländer uppfyller kriteriet för sammanhållningsfonden (nationalinkomsten/person <90 % av EU15 genomsnittet).

Sammanhållningsfondens andel av stödet blev en aning högre än väntad till följd av den slutliga budgetuppgörelsen. Hela 34,7 procent av pengarna reserveras för sammanhållningsfonden, mot 18 procent i de nuvarande sammanhållningsländerna.

Hela 52 procent av alla strukturpolitiska medel eller sammanlagt 11,4 miljarder euro går till Polen. Det motsvarar Polens befolkningsandel. I skrivande stund är det ännu oklart hur budgetposten på 1,1 miljarder (Polen, Tjeckien)

skall subtraheras från ordförandeskapets förslag, men ifall det sker proportionellt lika över perioden blir stödintensiteten i snitt 80,7 euro per person år 2004 och 117,5 euro år 2006. Det strukturpolitiska stödet är högst i de baltiska staterna. EU-stödet per person år 2006 är högst i Estland (180 euro/person) och lägst på Cypern (54 euro/person).

Mårten Johansson

■ **Nyheter från Bryssel**

De pågående utvidgningsförhandlingarnas slutliga utfall är ännu öppet, men klart är att EU i maj 2004 kommer att utvidgas österut. Den regionalpolitiska tyngdpunkten skiftar då från syd till ost och de regionala skillnaderna ökar. Utvidgningen förväntas främja samarbetet i Östersjöregionen, som förutspås bli ett av Nordeuropas tillväxtcentra. November 2003 är ett viktigt datum: då ger kommissionen ut sin kohesionsrapport med riktlinjer för kommande års strukturfondspolitik. Medlemsländerna bör vara med och debattera dessa linjedragningar i god tid. Detta gäller särskilt Finland, där den nya strukturpolitiska lösningen är av yttersta vikt: unionens regionalpolitiska stöd är av både ekonomisk och psykologisk betydelse för försöken att stävja avfolkningen av Östra och Norra Finland.

Paavo Pirttimäki

■ **Mål 1-programmens genomförande följer regionala betoningar**

Genomförandet av Östra och Norra Finlands mål 1-program har lyckats bra. I slutet av september 2002 hade finansieringsbeslut fattats om 7 614 projekt, och i båda programmen hade nästan 40 % av hela periodens offentliga finansiering bundits. Pengarna har riktats till att utveckla företagens verksamhetsmiljö och stärka innovationsstrukturerna, men olika landskap har betonat olika sektorer. Generellt kan Östra Finlands program sägas dela en betoning på kunskaps, medan Norra Finlands olika delprogram karaktäriseras av den gemensamma satsningen på Multipolis-nätverket. Men info om mål 1-programmen finns på www.intermin.fi/alue/eu/tavoite1.html.

Marja Taskinen

■ **EU-programmens mellanutvärderingar klara hösten 2003**

Utvärderingen av mål 1- och 2-programmen startades förra våren och slutrapporterna blir klara i september 2003. Programmens övervakningskommittéer får tillgång till preliminära versioner av rapporterna redan under våren. Utvärderingarna omfattar åtminstone regionernas ekonomiska tillstånd och utveckling under de senaste åren, projektanalyser och expertintervjuer. Utvärderingarna kommer att användas vid de mellanjusteringar av programmen som utförs våren 2004.

Marja Taskinen

■ Mål 2-program bidragit till uppkomsten av över 14 000 arbetsplatser

Framåtskridandet av Södra och Västra Finlands mål 2-program dryftades 11.12.2002, då deras övervakningskommittéer höll ett gemensamt möte. Genomförandet har i det stora hela gått bra. Särskilt glädjande är sysselsättningseffekterna: programmen har bidragit till uppkomsten av över 14 000 nya arbetsplatser, och över 43 000 personer har deltagit i utbildningsåtgärder. Däremot ligger programmen efter sina målsättningar vad beträffar skapandet av arbetsplatser för kvinnor och uppkomsten av nya företag. Men info på www.intermin.fi.

Pasi Rantahalvari

■ Upphandlingen av Interreg III-programmens mellanutvärdering pågår

De Interreg IIIA-program där Finland deltar har nu kommit därefter att anbudstävlingar för mellanutvärderingen öppnats eller strax ska öppnas. Ansvaret för upphandlingen av utvärderare bärs av inrikesministeriet (programmen Karelen, Sydvästra Finland, Södra Finlands kustregion, Skärgården, Östersjön och Nordisk periferi) samt svenska NUTEK (programmen Kvarken-Mittskandia och Norden). Mer info finns på dessa instansers hemsidor (www.intermin.fi, www.nutek.se) samt programmens egna hemsidor. Deadline för de första anbuden är 3.1.2003.

Harry Ekestam

■ Geologiska forskningscentralen leder europeisk forskning

Geologiska forskningscentralen (GTK) i Esbo har valts att leda ett projekt kring hur regionalplaneringen kan beakta och bidra till att behärska risker förorsakade av människan och naturen. Övervakningskommittén för forskningsprogrammet Espon 2006 (European Spatial Planning Observation Network) godkände valet 20.11.2002.

■ Forskarseminarium i Luxemburg

Forskningsprogrammet Espons första seminarium hölls i Luxemburg 21–22.11.2002. Espon-koordinationsenheten hade bjudit in alla redan påbörjade projekt, medlemsländernas Espon-samarbetsparter samt programmets övervakningskommitté för att diskutera hittills uppnådda resultat. Det konstaterades att projekten har många gemensamma utmaningar, till exempel att säkra tillgången till data; samtidigt varierar deras utgångspunkter kraftigt. Nästa seminarium ordnas i Grekland i april. Mer info på www.espon.lu samt www.vyh.fi/tutkimus/espon/espon.htm.

Ulla Blomberg

■ De nordiska regionministrarna och NÄRP samlades i Helsingfors

De nordiska ländernas ministrar med ansvar för regionalpolitik (MR-REG) samlades till sitt årliga möte i Helsingfors 29.10.2002, mitt i Nordiska Rådets 50-årsfestligheter. Det enda beslutsärendet – ministrarnas svar

till Nordiska Rådets förslag 2/2002 gällande EU:s regionalpolitik – bordlades till nästa års möte eftersom Danmark inte anslöt sig till det svarsförslag som de övriga deltagarna godkände. I samma vecka, 30.10.2002, hölls årets femte NÄRP-möte. Då tidsbrist ledde till att flera ärenden blev obehandlade beslöt man hålla ännu ett möte i Oslo 5.12.2002.

Harry Ekestam

■ Närregionernas gränsovervakningsnätverk samlades i Litauen

År 2001 beviljade NÄRP finansiering för utveckling av gränsovervakningsverksamheten i närregionerna åren 2002–04. Projektets sekreterare har under sommaren och hösten informerat om projektet, kartlagt pågående gränsovervakningsarbeten samt knutit förbindelser till olika organisationer. På basen av detta arbete möttes det nya nätverkets medlemmar, som huvudsakligen kommer från Norden, Baltikum och Ryssland, i Litauen 25–26.11.2002. Man diskuterade det kommande samarbetets innehåll och slog fast vissa tyngdpunkter för det, bl.a. kunskapsutbyte. För våren 2003 planeras en större konferens.

Harry Ekestam

■ OECD:s metropolöversikt av Helsingfors

OECD:s regionalutvecklingskommitté slutförde i november 2002 sin översikt av Helsingfors metropolregion. Regionen granskades med avseende på sin interna utveckling, sin nationalekonomiska betydelse, sin roll i nätverket av städer kring Östersjön, samt ur den globala ekonomins perspektiv. OECD berömmar Helsingforsregionen för dess kombination av internationell konkurrenskraft och nordisk välfärdsmodell, och understryker att regionens styrka gagnar hela Finland – en aspekt som man rekommenderar att staten och kommunerna i metropolområdet i framtiden beaktar mer explicit.

Mika Honkanen

■ Lag och förordningar om regionutveckling i kraft från början av 2003

Den nya regionutvecklingslagen träder i kraft i början av år 2003. Avsikten är att samtidigt införa förordningar som reglerar det regionalpolitiska planeringssystemet och finansieringen av inrikesministeriets förvaltningsgren. Förordningarna kan laddas ner från inrikesministeriets hemsidor. Det är också meningen att genast i början av året uppfylla önskemålen på material och utbildning om den regionalpolitiska helheten, bland annat genom en ny broschyr och ett infopaket som kommer att läggas ut på inrikesministeriets hemsidor.

Tarja Arajärvi

■ Till regionutvecklingslagen hörande förordningar

Statsrådets förordning om regionutveckling ger direktiv för beredning, verkställande, sammanpassning och uppföljning

av planer och program som berör regionutveckling. Målet är att styra regionutvecklingen på landskaps- och nationell nivå så att den bildar en helhet. Samtidigt ska programarbetet göras mer entydigt och systematiskt, och dess jämförbarhet förbättras. Förordningen om finansiering av regionpolitiska åtgärder ska göra beviljandet av stöd samt villkoren för detta mer entydiga. Förordningarna avses behandlas i statsrådets plenum 19.12.2002.

Kari Parkkonen

■ Östlappland-arbetsgruppen inledde sitt arbete

Inrikesministeriet tillsatte 8.11.2002 en arbetsgrupp för att utreda möjligheterna för kommunerna i Östra Lappland att utnyttja den nyöppnade gränsstationen i Salla i sitt näringspolitiska utvecklingsarbete, särskilt inom turism, samt förbättra sysselsättningsförutsättningarna i dessa kommuner. Arbetsgruppens arbete stöds av en expertgrupp på landskapsnivå, och den kommer därtill att sondera lokala synpunkter under en serie möten i Östra Lappland i januari.

Anne-Marie Välikangas

■ Resultat av Regionbarometern 2/2002

Den färskaste Regionbarometern, som gavs ut 10.12.2002, visar att de kommunala beslutsfattarna är försiktigare än i våras i sina uppskattningar av regionernas allmänna utveckling. De tror inte på en förbättring av kommunernas finansiella situation inom den närmaste framtiden: skatteintäkterna ökar i år, men nästa år blir ökningen långsammare och förbyts på vissa håll i minskningar. Kommunernas dagvård är för tillfället i skick, men inom hälsovården och äldreomsorgen är det sämre ställt.

Markku Nissinen

■ Ny forskningsrapport: "Alueiden tulevaisuuden haasteet"

Avdelningen för region- och förvaltningsutveckling gav på sitt forskarmöte 21.11.2002 ut tre publikationer om faktorer som inverkar på regionernas framtida utveckling. En av dessa är "Alueiden tulevaisuuden haasteet" (Inrikesministeriets publikationer 12/2002), en samlingsskrift vars innehåll kan sammanfattas som att betydelsen av kompetens och samarbete i framtiden kommer att spela en allt viktigare roll för regionalt välmående och positiv utveckling. Förfrågningar om skriften riktas till Raili Markoff, raili.markoff@sm.intermin.fi.

Ilkka Mella

■ Finland äldras och koncentreras

Under de senaste decennierna har den demografiska utvecklingen i Finland karaktäriserats av två trender – befolkningens medelålder stiger och dess geografiska koncentration tilltar. I sin rapport "Ikääntyvä ja keskittyvä Suomi" granskar Satu Nivalainen och Mika Haapanen stads- och landsortsregionernas demografiska utveckling åren 1975–2000 och prognosticerar utvecklingen fram till år 2030. De förutspår att befolkningens geografiska koncentration kommer att fortsätta och att landsbygdens befolkning kommer att minska drastiskt. Förfrågningar om skriften riktas till Tarja Pyöriä, tarja.pyoria@sm.intermin.fi.

Tarja Pyöriä

■ Stadsforskning stöder stadspolitik

I inrikesministeriets färskaste kompendium "Kaupunkitutkimusta kaupunkipolitiikan tueksi" sammanfattas de centrala resultaten av projekten i Finlands Akademis stadsforskningsprogram (1998-2001), och diskuteras möjligheterna att tillämpa dem praktiskt i stadspolitiken. Forskningsprogrammet ifråga syftade till att koordinera tvärvetenskaplig stadsforskning; dess resultat belyser urbaniseringens processer och problem till stöd för den nationella stadspolitiken. År 2003 kommer programmets resultat även att ges ut som en mer omfattande slutrapport i publikationen URBS II.

Janne Antikainen

■ Kielikylvyssä sisäasiainministeriössä

Olen Jana Lemberg ja toimin Interreg IIIA Saaristo-ohjelman parissa. 4–13.11.2002 vierailin sisäasiainministeriössä Korkeavuorenkadulla, osittain "kielikylvyssä" ja osittain tutustuakseni lähemmin Interreg-ohjelmaan. Minut vastaanotettiin ystävällisesti ja sain tutustua moniin mukaviin kolleegoihin, joiden kanssa tulen olemaan tekemisissä tulevaisuudessakin. Opin myös paljon EU:sta, valtionhallinnosta, Interregistä ja monista muista asioista. Korkeavuorenkadulla viettämäni päivät tuntuivat hyvin investoidulta ajalta – viihdyin mainiosti ja tulen mielelläni takaisin!

Jana Lemberg

Alue-Integraattorin internet-osoite: <http://www.intermin.fi/suomi/integraattori>

TOIMITUS

Julkaisija: Sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosasto • **Toimituskunta:** Tiedotustiimi • **Vastaava toimittaja:** Kielo Karioja-Mäkelä, puh. (09) 160 42261, fax (09) 160 44650, e-mail: kielo.karioja@sm.intermin.fi • **Svensk resumé:** Wilhelm Barner-Rasmussen • **Taitto:** Tuula Kostia • **Tilaukset:** Raili Markoff, puh. (09) 160 44532, fax (09) 160 44655, Sisäasiainministeriö, PL 26, 00023 VALTIONEUVOSTO, julkaisu on maksuton • **Monistus:** Sisäasiainministeriön monistamo